

นิพพานอุปโลกน์เอา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นสาวก สาวกจะเกิดมาในกึ่งกลางพุทธศาสนา ผู้ใดจะแสดงธรรมก็แล้วแต่ ธรรมนั้นเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามาเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างบุญญาธิการมามหาศาล เพื่อมารื้อสัตว์บนสัตว์ เพื่อมารื้อสัตว์บนสัตว์นะ แต่กว่าจะรื้อสัตว์บนสัตว์ได้ ต้องรื้อสัตว์บนสัตว์ สัตตะผู้ข่งในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์บนสัตว์ สร้างบุญญาธิการมาเห็นใหม่ ถ้าพูดถึงสร้างบุญญาธิการมา เสียสละมามหาศาลเลย การเสียสละอย่างนั้น มาเพื่อคำว่า “พันธุกรรมทางจิต” จิตมันได้พัฒนาการของมันตลอด จิตได้พัฒนามาขนาดนั้นถึงตรัสรู้เองโดยชอบ เป็นสัพพัญญูเห็นใหม่ ตรัสรู้เองโดยชอบ

แต่เราสาวก สาวก ได้ยินได้ฟัง ธรรมะอยู่ซึ่งๆ หน้า เรายังไปพลไปให้กิเลสมันบังตา กิเลสบังตาเรานะ เราถึงมาประพฤติปฏิบัติกัน เราตั้งใจกัน เราเกิดมาพบพุทธศาสนา สิ่งนี้มีประโยชน์มาก ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อยว่า “คนไม่มีอำนาจวาสนาจะไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ” เพราะเรานับถือศาสนาพุทธ เรายอมรับพุทธศาสนา ในเมื่อเรายอมรับพุทธศาสนา เราต้องเอาสิ่งจะความจริงอันนั้นเป็นที่ตั้ง ไม่ใช่เอาความพอใจของเราเป็นที่ตั้ง

เอาความพอใจของเราเป็นที่ตั้งไม่ได้ ถ้าเอาความพอใจของเราเป็นที่ตั้งเพราะอะไร เพราะเราเกิดมาเห็นใหม่ ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่มีคำนี้! ไม่มีคำว่า “อวิชชา” ไม่มีคำว่า “กิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจของสัตว์โลก” ในเมื่อเพราะกิเลสค้นหาในหัวใจของสัตว์โลกได้ชำระล้างไปจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว

สิ่งที่มันมืออยู่ได้ชำระล้างไป ถึงเห็นมันโดยชัดเจน รู้ถึงที่มาที่ไปของจิต ของการเกิดและการตาย รู้ที่ไปที่มาของกิเลสตัดหาความทะยานอยากที่มันพอกพูนอยู่บนจิตนั้น แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เป็นผู้ฆ่ามัน ทำลายมันแล้ว ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านถึงได้ชี้บอกว่า สิ่งที่เกิดมา จิตที่มันเกิดนี้ เกิดเพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยาก

ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมอย่างนี้ใครเป็นคนแสดง ธรรมอย่างนี้ไม่มี เนียคูสิ ในลัทธิศาสนาต่างๆ เขาก็บอกว่าต้องบูชา ต้องเคารพสิ่งที่เขาเคารพบูชาของเขา เพื่อไปยอมจำนน เพื่อไปให้สิ่งนั้นเป็นผู้ตัดสินเขา มันเป็นไปไม่ได้! เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับมาเห็นใหม่ ในพุทธศาสนา สิ่งนี้มีอยู่แล้ว เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยาก กิเลสอวิชชา

มันเป็นเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว แล้ววางธรรมและวินัยนี้ไว้ เพราะมีธรรมและวินัยนี้ไว้ เราถึงได้เอาคำนี้มาพูดกัน พูดกันจนชินปาก ฟังกันจนชินหู แต่ใจมันค้าน! มันคือค้าน! มันคือค้านกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันถึงได้ทนทุกข์ทรมานอยู่นี้ไง ทั้งที่เราอยากได้ดิบได้ดีนี้แหละ เราอยากให้พ้นจากกิเลสเห็นใหม่

เราอยากจะประพฤติปฏิบัติกัน แล้วเราก็มองพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ประเสริฐมาก พระพุทธศาสนานะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เสวยวิมุตติสุข เวลาเสวยวิมุตติสุขแล้ว เวลาเปิดโลกสามโลกธาตุ ตั้งแต่สวรรค์ โลกมนุษย์ นรกนี้จะเปิดเห็นกันหมด ในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ จะมีอำนาจวาสนาอย่างนั้นเพื่อจะจรจรโลงใจ เพราะอะไร

เพราะคนเรามันทนทุกข์ทรมานด้วยความลำบากลำบากในการทำคุณงามความดี มันทำได้ยาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเปิดโลกธาตุเห็นใหม่ จะเห็นกันหมดตั้งแต่สวรรค์ โลกกับนรก ทุกคนเห็นสภาวะแบบนั้น นี่อำนาจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า! อำนาจของธรรมในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา

ทำให้ทุกๆ คนอยากจะมีอำนาจวาสนาอย่างนั้น ถึงอธิษฐานปรารถนาพุทธภูมิกันต่อๆ ไป สิ่งที่ทำ ทำได้ถึงขนาดนี้ มันทำได้ยาก ทำได้ยากเพราะเวลาปรารถนาขนาดไหน แต่ทำไม่ถึงที่สุด เราก็ท้อถอย เราก็ละเลิกกันไป

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเพื่อจะเข้าถึงธรรม เข้าถึงธรรม เราตั้งใจของเราอยู่แล้ว เราปฏิบัติเพราะในชีวิตนี้เราเกิดมาพบพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะรู้สัตว์คนสัตว์ และวางธรรมวินัยไว้แล้ว ให้เราพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เกิดสังขารในหัวใจ ถ้าเกิดสังขารในหัวใจ มันจะไปชำระล้างสิ่งที่มีมันพาเกิดพาตายมาอยู่นี้

สิ่งที่มันนั่งกันอยู่นี้มันมาจากไหน ชีวิตนี้มันมาจากไหน เราจะไปตื่นโลกตื่นสังสารไปทำไม โลกสังสารมันทำเพราะเราเกิดในโลกสังสาร เกิดในวิภวภูมิจิตเห็นใหม่ กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันเป็นวิภว จิตมันเวียนตายเวียนเกิดอยู่ในวิภวนี้ แล้วก็เวียนตายเวียนเกิดไปอย่างนี้ จิตทุกดวงจิตมันเคยผ่านคุณงามความดีมา มันเคยเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มา มันเคยตกนรกอเวจีมา ทุกดวงจิตที่เกิดมานั่งฟังธรรมอยู่นี้ ทุกดวงจิตมันสภาวะแบบนั้น

แล้วในปัจจุบันนี้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนเราเห็นใหม่

“กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

แล้วเจริญที่ไหนล่ะ มันเจริญในใจของครูบาอาจารย์ของเราละ ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นลงมา มันเจริญที่นั่น! ถ้าไม่เจริญที่นั่นใครเป็นคนยืนยัน เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใครจะเป็นคนยืนยันว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดถูก ใครจะยืนยันสิ่งนี้ มันไม่มีใครยืนยันกับเรา

เราปฏิบัติไป เราปฏิบัติตามความพอใจของเราเห็นใหม่ เวลาสบายใจขึ้นมา “ว่างๆ ว่างๆ” เพราะอะไร เพราะเราเป็นคนใจทุกข์ใจยาก มันไม่เคยประสบความสำเร็จ เวลาจิตใจมันมีความสุขความสงบร่มเย็นขึ้นมานิดหน่อย มันก็ว่าสิ่งนี้เป็นผล เป็นผล มันคนที่ไม่มีวุฒิภาวะ

แต่คนที่มีความวิฤทธิภาวะ คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที้ออกไป อาพาธคาบสบอกว่ “มีความรู้เสมอเรา เป็นอาจารย์สอนได้ มีความรู้เสมอเรา” มีความรู้เสมอกับอาพาธคาบสเห็นใหม่ “ไม่เอา ไม่เอา ไม่เอา” เห็นใหม่ ทั้ๆ ทีมีคณยกย่องเชิดชูนะ คำประกันเลขนะว่ามีความรู้เสมอเรา เป็นศาสดาได้ เป็นผู้สอนได้เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่สนใจเลย ไม่สนใจเพราะอะไร เพราะความจริงในหัวใจมันมีอยู่

ความจริงในใจ ความสุข ความทุกข์ในใจของเรามันเป็นความจริงอันหนึ่ง ถ้าเป็นความจริงอันหนึ่ง เราสัมผัสได้ เราารู้ได้ ถ้าเราเชื่อสตั้กับตัวเราเอง ความจริงอันนี้มันเป็นสัจธรรม มันเป็นความจริงทีเกิดขึ้นกับเรา ชีวิตเรามันเป็นความจริงนะ แล้วเราปรารถนาอะไรกัน..

เราปรารถนาความจอมปลอม ปรารถนาให้คณยกย่องนับหน้าถือตา ให้คนต่อนายกมือไหว้ ลับหลังเขาก็ินินทาภาเล

เราชอบอย่างนั้น! ชอบต่อนหน้ากัน ขึ้นมึนกันต่อนหน้า ลับหลังเขาก็เลียบแทงกันอยู่อย่างนั้น แล้วเราก็ชอบกันอย่างนั้น!

แต่เป็นความจริงในหัวใจ เขาจะชื่นชมเราขนาดไหน มันเป็นความจริงหรือเปล่า ความจริงในใจเราเป็นอย่างนั้นใหม่ เราก็รู้ของเรา เขาชื่นชมอย่างนี้ก็แสดงว่าเขายินยอม ถ้าพูดภาษาสัจธรรมนะ ไอ้นี้มันถูกกันนะ ก็รู้ๆ อยู่ เราไม่ได้ทำอย่างนั้น มันไม่เป็ความจริงอย่างนั้น แต่เขามายกย่องเชิดชูว่าเป็นอย่างนั้น ไอ้นี้มันหลอกกัน หลอกกันซึ่งๆ หน้า! แล้วทำไมเราไปคล้อยตามเขา

เขามชื่นเรานี้ดีใจมากเลย ใครติฉินนินทาไม่ได้ ไม่ได้ เจ็บแสบปวดร้อนนัก แล้วเขาติฉินนินทามันจริงหรือเปล่าละ มันไม่จริงอย่างทีเขาติฉินนินทา เพราะเราก็รู้ เราทำของเราเองเห็นใหม่ เรารู้ของเราเอง เราทำหรือไม่ทำเรารู้อยู่แก่ใจ แล้วเขาจะติฉินนินทามันพูดโกหกทั้กัน แล้วมันเรื่องอะไรของเรา แต่เราก็รับไม่ได้ เห็นใหม่ คุณติ มันหลอกตัวเองอย่างนี้ ใจของเรามันหลอกเราอย่างนี้ แล้วก็บอกรว่าอย่างนี้เราเชื่อสตั้กับธรรม เราเปิดสัจธรรม ความจริงในหัวใจ ความจริงในหัวใจ เรารู้อยู่กับเรา!

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสชาพาราคาบสนะ ไม่ยอมรับทั้งนั้น ถ้ามันไม่เป็นความจริงขึ้นมา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ลึจจะความจริงอันนี้ก็เป็นความจริงที่มหาศาล เป็นความจริงสุดส่วนเลย สุดส่วนแบบเหนือโลก จนโลกจะรับรู้ไม่ได้เลย จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า... คำว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างสมมารี้อัตว์ชนสัตว์นะ

สหชาติเกิดมาร่วม โอ้โฮ คูสิ ตั้งแต่บัดนั้นที่ ออกบวชพร้อมๆ กัน นั่นนะ ศาสนสหชาติ การเกิดร่วมมันมีบุญกุศลมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกบวชเห็นไหม ร่ำลือกัน เจ้าชายกษัตริย์ในสมัยนั้นออกบวชตามมหาศาลเลย แล้วสำเร็จเป็นพระอรหันต์ทั้งนั้นเลย แม้แต่เกิดร่วมก็มีบุญกุศลมากมายมหาศาลขนาดนั้นแล้ว แล้วสิ่งที่เกิดร่วมเป็นสหชาติ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการจะรื้อสัตว์ชนสัตว์ เตรียมตัวมาขนาดนั้น

เตรียมตัวมาด้วยความพร้อม เหมือนเราเตรียมพร้อมทุกอย่างเลย แล้วเราจะช่วยเหลือคน สุดท้ายแล้วเราจะช่วยเหลือเขา แล้วเขาจะเชื่อเราไหม? จะเชื่อเราไหม? ก็เตรียมพร้อมขนาดนั้นยังทอดธุระนะ เราจะบอกว่า มันลึกซึ้งขนาดนั้นนะ ธรรมะนะ เราอย่าเห็นเป็นของเล่น! เราอย่าเห็นเป็นของลูบๆ คลำๆ แล้วก็ทำกันไปโดยลูบๆ คลำๆ

เวลาตรัสรู้ธรรมมาเห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มาเสวยวิมุตติสุข ใจเป็นธรรมทั้งนั้น “แล้วจะสอนได้อย่างไร?” แต่ก็สอนเพราะว่ามันเป็นสหชาติ มันเป็นเรื่องของเวรเรื่องกรรมที่การสร้างมา พันธุกรรมทางจิตคนก็สร้างมา ตัวอย่างพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะสิ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ก็ปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา มันก็ต้องสร้างมาเหมือนกัน ไม่ใช่ได้มาลอยๆ หรือ!

นี่สมาธิ ปัญญาของเรา มันไม่ได้มาจากฟ้าหรือ ถ้าเราไม่ฝึกฝน เราไม่นั่งสมาธิกัน เราไม่ฝึกฝนกัน มันเกิดขึ้นมาได้หรือ มันไม่มี! มันไม่มาหรือ มันไม่มีหรือ มีเพราะมีการกระทำ มีเพราะมีการฝึกฝน พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะก็ปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา นี่ขนาดปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เห็นไหม

คูตี ไปอยู่กับสัตบุรุษนะ “สิ่งนั้นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่” แต่ด้วยปัญญา ด้วยวุฒิภาวะ ด้วยปัญญาของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เรียนจนจบแล้ว “อาจารย์มีอะไรสอนอีกไหม?” “หมดแล้ว..” แต่ในเมื่อสอนหมดแล้ว ก็รู้ๆ อยู่ใช่ไหม จนได้นัดกันนะ คุณกันเองเลย “ไม่ใช่หรอก เรามาเจออาจารย์ที่ผิดแล้ว” เนี่ยคำว่าเจออาจารย์ที่ผิด ปรรณนาอัครสาวกนะ สร้างบุญญาธิการนะ

แต่ถ้าไม่ได้ปรรณนาอัครสาวก แล้วเวลาไปอยู่กับสัตบุรุษ คูตี ได้การรับยกย่องเหมือนกัน ทำไมไม่เชื่อไปกับเขา ทำไมไม่หลงไหลไปกับเขา ไม่ไป! ไม่หลงไหลไปกับเขาเห็นไหม เพราะว่ามันสิ้นสุดแล้ว มันตอบความรู้สึกของเราไม่ได้ มันยังมีความลังเลสงสัยอยู่ เลยสัญญากันไว้ว่า “ถ้าเราเจอครูบาอาจารย์ เราจะบอกกันนะ” ทุกคนต้องแสวงหา นี่ไง พันธุกรรมทางจิต! เพราะปรรณนาอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรรณนาเป็นศาสดา เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรมแล้ว เห็นไหม พอตัสรู้ธรรมแล้วสอนอัสสชิ สอนปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ออกเผยแผ่ธรรม พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเห็นพระอัสสชิเดินมา พระอรหันต์นะบิณฑบาต โอ้โห.. สำรวมระวัง มันสัมผัสได้ ตามไป ตามไป จนถึงที่สุดแล้ว

“ใครเป็นศาสดาของท่าน? ท่านบวชในสำนักของใคร?”

“เราบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นพระบวชใหม่”

“ท่านจงกล่าวแต่เนื้อความเถิด หน้าที่ของการตริกันในธรรมนั้นเป็นหน้าที่ของเราเอง”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่า ‘ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าจะดับความทุกข์ ความยาก ต้องดับที่เหตุนั้น ไม่ใช่ดับที่ทุกข์นั้น’ ”

นี่คนมีปัญหาเห็นไหม ไปอยู่กับสัตบุรุษ สัตบุรุษสอนมาจนเต็มที่แล้ว สอนมาขนาดไหนมันก็ไม่จบ พระอัสสชิเทศน์ประโยคเดียว จบ! เป็นพระโสดาบันเลย ไปบอกกันเห็นไหม เพราะสิ่งที่สร้างมา ไม่มีสิ่งใดลอยมาจากฟ้า อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาก็

สร้างมา เพราะการสร้างมา พันธุกรรมทางจิตมันสร้างของมันมา เขาว่าปัญญา มันมีของมัน

เขาว่าปัญญา มันมีของมันใช่ไหม เวลามีคนสะกิดทีเดียว มันก็ทะลุไปได้ พอมันทะลุไปได้ พระอัสสชิพาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโมคคัลลา พระสารีบุตร ไปหาเพื่อน ไปหาสัตบุรุษ แล้วกลับมา

เนี่ยขนาดมา “อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาเรามาแล้ว” มาแล้วเห็นไหม เพราะสิ่งนี้มันเป็นสมบัติส่วนตัว! มันเป็นสมบัติของพระสารีบุตร พระโมคคัลลาคณะ ความปรารถนาการสร้างบุญญานุการมา มันสร้างมา มันทำมา พันธุกรรมทางจิตเขาสร้างของเขามา พอสร้างของเขามา แล้วทำไมไม่เป็นพระอรหันต์ไปเลยล่ะ? ทำไมไม่ตรัสรู้ไปเลยล่ะ?

การสร้างมา มันสร้างพันธุกรรม มันสร้างเรื่องโลกๆ สร้างบุญสร้างกุศล ความบุญกุศล บาปอกุศล มันก็สร้างไปกับใจ เวียนตายเวียนเกิดไง จิตมันจะเวียนตายเวียนเกิดไปด้วยบาป ด้วยบุญกุศลที่มันเวียนตายเวียนเกิด มันมีเชื้อไข้อยู่ มันจะเวียนของมันไปตามแต่อำนาจของกรรม

แต่ขณะที่สร้างมาขนาดนั้น แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมเห็นไหม “นี่อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา” ก็ยังต้องรอธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นไหม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ่ายทอดก็ไม่ได้ ถ่ายทอดโดยตรง ถ่ายทอดจากพระอัสสชิไป

พอพระอัสสชิไปสะกิด นี่อำนาจวาสนาบุญญานุการต่างๆ มันเป็นเรื่องของโลก เรื่องของวิภวัญญะ เรื่องของบุญกุศล มันเรื่องของโลกแล้วถ้าเรามีโอกาสของเรา มันเรื่องของโลกแต่ถ้าเราทำคุณงามความดี เราเจอหมู่คณะที่ดี เราเจอครูบาอาจารย์ที่ดี มันจะไปได้ นี่เขาสร้างขึ้นมา จนของเขาสมบูรณ์

แต่ของเรารึปัจจุบันนี้ เราสร้างของเรามันสมบูรณ์ไหม ทำไมมันลุ่มๆ ดอนๆ เดียวก็ตั้งใจปฏิบัติ เดียวก็รวนเร เดียวก็เอาบ้าง ไม่เอาบ้าง มันจริงจังไหม? พันธุกรรมทางจิต

ของเรามันอ่อนแอ! ถ้ามันอ่อนแอ มันจะสิ้นสุดที่ไหน มันอ่อนแอ มันก็ต้องเข้มแข็ง ต้องสร้างขึ้นมา พยายามทำของเราขึ้นมา มันจะอ่อนแอ จะเข้มแข็งขนาดไหน อันนี้มันก็เป็นอำนาจวาสนาที่มันเป็นมาในปัจจุบันนี้แล้ว พอถึงปัจจุบันนี้แล้ว เราก็ไม่ต้องคิดถึงอดีตอนาคต คิดถึงปัจจุบัน เพราะปัจจุบันนี้เราพบซึ่งๆ หน้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราพบซึ่งๆ หน้าเลย เราต้องประพฤติปฏิบัติของเรา มันก็เป็นสมบัติของเราเห็นไหม

ย้อนกลับไปพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เวลาประพฤติปฏิบัติของท่านสิ้นสุดกระบวนการ ถึงที่สิ้นสุดแล้วเห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งให้เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา คำว่าอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา ตั้งไว้ทำไม ก็ตั้งไว้เป็นมือซ้าย มือขวา เพื่อเผยแผ่ศาสนาไง พระสารีบุตรเห็นไหม เสนาบดีทางธรรม เป็นผู้ที่มีปัญญาเลิศ

ผู้ที่มีปัญญาเลิศ เวลาเทศนาว่าการ เวลาไปเผยแผ่ธรรม ไปเจอกับพวกเดียรถีย์ นิกรณต์ต่างๆ ต้องตอบกันด้วยธรรมะ พระสารีบุตรได้ตอบถากถางเพื่อให้เขาเห็นเป็นประโยชน์กับเรา พระโมคคัลลานะเห็นไหม ท่านด้วยฤทธิ์ด้วยเดช ด้วยสิ่งที่มีคุณธรรม ช่วยเผยแผ่ศาสนาไง เพราะการสร้างมาปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา สร้างสมบุญญาธิการมา บุญญาธิการอันนั้น อำนาจวาสนาบารมีอันนั้น มันช่วยเผยแผ่ธรรมใหม่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา เป็นแม่ทัพ เป็นผู้ที่เผยแผ่ธรรม พระปฤชชนในสมัยพุทธกาล ตินินนินทากันใหญ่เลยบอกว่า “ท่านควรจะต้องตามโลก โลก โลก โลก โลก” คำว่าโลก โลกก็คือหมู่มสัตว์ โลกก็คือสิ่งที่จับต้องได้ โลกคือเรื่องของโลก เรื่องของวิทยาศาสตร์ เรื่องของสสารวัตถุที่จับต้องได้ พอจับต้องได้ก็บอกว่า

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ลำเอียง ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ลำเอียงก็ต้องตั้งพระปัญจวัคคีย์ ๕ องค์นั้น อย่างเช่น พระอัญญาโกณฑัญญะ พระอัสสชิ อะไรต่างๆ ให้เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาสิ เพราะเป็นผู้ที่ตรัสรู้

เป็นสงฆ์องค์แรก เป็นผู้ที่ตรัสรู้ก่อน พระอรหันต์ ๖ องค์ทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ก่อน ก็ต้องตั้งตรงนั้น”

เนี่ยด้วยคำพูดของโลกๆ ใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ใช่ เราชี้ตามความเป็นจริง” ตามเป็นจริงเพราะว่าอะไร เพราะโมกคัลลณะ พระสารีบุตรเขาทำของเขามา เขาปรารถนาของเขามา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ลำเอียงให้ใคร ไม่ใช่เอาแต่ว่าจะแต่งตั้งให้ใคร มันเป็นสมบัติของเขา เขาสร้างของเขามา มันก็เป็นสมบัติของเขา

แต่โลกมองสิ่งนี้ออกไม่ได้! โลกเข้าใจสิ่งนี้ไม่ได้! โลกต้องเอาสิ่งที่ตัวเองเข้าใจได้มาพิสูจน์มาตรวจสอบ แล้วก็เลยเป็นเรื่องโลกๆ ไป มันก็เลยไม่เป็นธรรมเห็นไหม

ถ้าเป็นธรรม เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ความเป็นธรรมของเรา มันจะมีของมันนะ เป็นธรรมของเรา เราจะรู้ของเราได้ ถ้ามันไม่เป็นธรรม...

เพราะสิ่งที่เป็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ ถ้าวางธรรมและวินัยไว้ เราประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา มันเป็นไปได้นะ คุณ ธรรมวินัย เราบวชมาแล้ว เราประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่เป็นปริยัติวางไว้เป็นธรรมวินัยให้เราค้นคว้ากลับมาที่เรา ถ้าค้นคว้ากลับมาที่เรา เวลาพระเราบวชมา เวลาพระป่าเกิดขึ้น พระป่าเขาท่อง “สังฆัสสะ โอนชยามะ สาธุโนกันเต..” ให้แก่สงฆ์ ของของสงฆ์เห็นไหม ของของสงฆ์ เป็นของส่วนกลาง

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของส่วนกลาง ธรรมและวินัยเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธ เราภูมิใจกันมากเลยว่า พุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธสอนที่สุดแห่งทุกข์ถึงนิพพาน แล้วอันนี้เป็นของใคร? เป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เราถึงพูดกันปากเปียกปากแฉะ “อวิชชานะ.. เนียนิพพานนะ..” เราปากเปียกปากแฉะไปเลย แต่มันเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า! เราได้แต่ชื่อ! เพราะเราเป็นชาวพุทธใช่ไหม เราก็

เป็นสิทธิของเรา เพราะเราเป็นชาวพุทธศาสนา เราเป็นพุทธมามกะ เราก็อัพโลกน์ไปอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน เวลาบวชพระขึ้นมาแล้วเห็นไหม ธรรมวินัยบอกว่า “สิ่งใดที่เป็นสังฆัสสะ เป็นของของสงฆ์ มันเป็นสาธารณะ ถ้าใครไปใช้เป็นปรต มันต้องอุปโลกน์นะ ตั้งแต่พระเถระลงมาจนถึงสามเณรเป็นสังฆัสสะ” ของของสงฆ์ ของส่วนกลาง ธรรมวินัยบอกเป็นของสงฆ์ สังฆะนี่เป็นสงฆ์ พอสังฆะเป็นสงฆ์ สิ่งนี้เป็นของส่วนกลางแล้ว ใครเอาของส่วนกลางไปใช้เป็นส่วนบุคคลไม่ได้

ถ้าเป็นของส่วนบุคคลมันต้องอุปโลกน์ พออุปโลกน์ขึ้นมา มันก็แจกกัน อุปโลกน์สิ่งอะไร อุปโลกน์สิ่งที่มันมีใจ ของพระป่าเห็นไหม คุณ สิ่งที่เป็นสังฆัสสะ มันมีของมันใช้ไหม แล้วสิ่งใดที่แจกได้ แจกไม่ได้ คุณ อย่างเช่น เวลาภิกษุ ผ้าขาวนี้มาจากไหน ผ้าขาวนี้มาจากศรัทธาเขาทอดกฐิน ทอดกฐินสิ่งนี้มาจากไหน สิ่งนี้เขาเอาของเขา มา มันเหมือนลอยมากลางอากาศเป็นของสะอาดบริสุทธิ์ มาตกอยู่ท่ามกลางสงฆ์ สงฆ์จะว่าอย่างไร สงฆ์อุปโลกน์สิ

สงฆ์นี้ใครเป็นผู้ที่ฉลาด ใครเป็นผู้ที่รู้ธรรมวินัย ใครจะครองกฐินได้ต้องเป็นผู้ที่ฉลาดต้องตัด ต้องเนา ต้องเย็บ ต้องซ่อม มาติกา ๘ ต้องทำเป็น เป็นผู้ฉลาด ผู้ที่จะครองกฐินนี้ได้ สงฆ์ก็ต้องอุปโลกน์กันเห็นไหม ตั้งขึ้นมาว่าจะให้ใคร แล้วใครผู้เป็นองค์ต่อไป ก็ว่า เป็นผู้ที่มีปัญญาจะรักษาได้ไหม ถึงที่สุดอุปโลกน์เพื่อหาเป็นของบุคคล ใครเป็นผู้ดูแลรักษาเห็นไหม เนี่ยอุปโลกน์ อุปโลกน์ตามธรรมวินัย อุปโลกน์ของที่มีอยู่เพราะมันจับต้องได้ คุณ กฐินเขามีผ้ามีผอนจับต้องได้ ถ้าสิ่งนี้เป็นของของสงฆ์ อุปโลกน์สิ่งที่มันมีอยู่ ถ้าสิ่งที่มีอยู่นะธรรมวินัยมันก็มีอยู่เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ในธรรมๆ พุทธศาสนาศาสนาแห่งนิพพาน นิพพานมันมีอยู่ไหม ละ นิพพานมันมีไหม ถ้านิพพานมันมีอยู่ มันมีอยู่ที่ไหน แล้วเวลาปฏิบัติก็ว่านิพพานมันจะมี มันก็อุปโลกน์ขึ้นมาไง เนี่ยนิพพาน.. นิพพาน.. อุปโลกน์เอา มันเป็นไปได้!

แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา ทำไม่ถึงไม่อุปโลกน์ขึ้นมาละ มันต้องเป็นความจริงขึ้นมา นิพพานอุปโลกน์เอาไม่มี! ไม่มีหรอก! พุทธศาสนา เราภูมิใจกันอยู่เนี่ย พุทธ

ศาสนาสอนถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ พุทธศาสนาสอนถึงซึ่งนิพพาน สอนถึงที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ แล้วมันอยู่ไหน?

มันเป็นสมบัติสาธารณะ ที่บอกว่า “ธรรมมีอยู่ดั้งเดิม.. ดั้งเดิม..” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เอาอะไรไปตรัสรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาอะไรไปตรัสรู้ธรรม พระอัสสชิ พระปัญจวัคคีย์เอาอะไรไปตรัสรู้ธรรม พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรเอาอะไรไปตรัสรู้ธรรม!

สิ่งต่างๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรสร้างสมบุญญาธิการมาเหมือนกัน เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา ทำบุญญาธิการมามหาศาลเลย แต่ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขนาดพระโมคคัลลานะเป็นพระโสดาบัน เวลาหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สัปหงกโงกง่วงเห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปโดยฤทธิ์เลย

“เธอจงมองแหงนหน้าดูดาว เธอจงตรึกในธรรม ให้อ่านน้ำลูบหน้า”

ขนาดที่ว่าสร้างมาขนาดไหน แต่กิเลสมันก็มาด้วย น้ำลงต่ำ สวะมันก็อยู่ต่ำ น้ำขึ้นสูง สวะมันก็อยู่สูง จิตใจคนจะสูงจะต่ำขนาดไหน มันมีวิชาไปทั้งนั้นนะ สิ่งนี้มันครอบงำหัวใจไปตลอด

แต่ถ้ามันได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันต้องชำระล้างของมันขึ้นมา มันถึงว่า “อุปโลกน์” อุปโลกน์สิ่งที่มีอยู่ ธรรมและวินัยอุปโลกน์ของที่มีให้มาเป็นของบุคคล ของที่ควรใช้ในสงฆ์นั้น

แล้วนิพพานมันอยู่ไหน? แล้วอุปโลกน์มันขึ้นมาได้อย่างไร?

“นิพพาน.. นิพพาน..” นิพพานของใคร! นิพพานอุปโลกน์เอา มันก็ไม่มีเหตุมีผล ไซ้ใหม่ มันก็ว่าของมันปากเปียกปากแฉะ นิพพาน.. ทุกคนก็ท่องได้ เด็กก็ท่องได้ ผู้ใหญ่ก็ท่องได้ ใครๆ ก็พูดได้ พุทธศาสนาสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ใครก็พูดได้ ใครจะพูดว่า นิพพานเป็นเมืองแก้ว เป็นเมืองทอง พูดได้ทั้งนั้นนะ แล้วมันมีความจริงไหมละ

ไม่มีความจริง เพราะมันอุปโลกน์เอาไง อุปโลกน์สิ่งที่มันไม่มี!

ถ้าสิ่งที่มันมีละ สิ่งที่มีมันเป็นไป ถ้ามันจะมีขึ้นมา มันมีมาจากไหน? มันมีอย่างไร? เท่ากับมันมีความจริงขึ้นมาละ แม้แต่ทางวิทยาศาสตร์ แม้แต่ทางอุตสาหกรรม การอุตสาหกรรมของเขา เวลาเขาจะสร้างสิ่งต่างๆ อย่างเช่น รถยนต์ เครื่องยนต์กลไก สิ่งที่เป็นแร่ธาตุ สิ่งที่เป็นวัสดุ ที่จะเอามาใช้สอย คุณติ อย่างเช่น เครื่องยนต์กลไก เขาต้องการน้ำหนักที่เบา แล้ววัตถุนั้นต้องมีคุณสมบัติ มันต้องมีคุณสมบัติที่แข็ง คุณสมบัติที่มันใช้ทนทาน สิ่งนั้นถึงจะเป็นประโยชน์

นี่ก็เหมือนกัน แม้แต่แร่ธาตุที่เขาจะเอามาทำเป็นอุตสาหกรรม สิ่งที่เป็นเครื่องใช้ไม้สอย คุณติ ของที่มีคุณภาพต่ำ เวลามาใช้ทำได้เหมือนกันทั้งนั้นนะ แต่ใช้ประโยชน์ใช้สอยมันจะได้มากน้อยละ แทบจะไม่เป็นประโยชน์สิ่งใดๆ เลย นี่ก็เหมือนกันหัวใจของคนปฏิบัติ คำว่าแร่ธาตุ คำว่าสิ่งต่างๆ วัสดุที่เอามาทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ขึ้นมา มันต้องมีคุณภาพของมัน เพื่อประโยชน์ของมัน

จิตใจของเรานั้นอ่อนแอ! จิตใจของบางคนมันเข้มแข็ง จิตใจของเรานั้นเป็นเรื่องโลกๆ คุณค่าเห็นใหม่... เพราะอะไร เพราะเวลาจะสิ้นสุดแห่งทุกข์ ทุกข์มันอยู่ที่ไหน? ทุกข์มันอยู่ที่ปฏิสนธิจิตนะ ปฏิสนธิจิต จิตดั้งเดิม จิตเดิมเท่านั้นนะ ทุกข์อันละเอียดมันอยู่ที่นั่น แต่ในปัจจุบันนี้สิ่งที่แสดงออก ทุกข์หยาบๆ เพราะมันเกิดอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกออกมาเศร้าใจ เสียใจ

เวลาใครประพฤติปฏิบัติเข้าไปถึงที่สุดแล้ว เวลาจิตเข้าไปถึงจิตเดิมแท้ “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส” มันเศร้ามันหมองนะ อุปกิเลส ๑๖ โอภาสสว่างไสว ต่างๆ ระลึกรู้สิ่งต่างๆ กิเลสทั้งนั้น! แต่กิเลสอย่างละเอียด ละเอียดที่ว่าจนเราคาดไม่ถึงเลยว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ละเอียด เราคิดว่าสิ่งนี้เป็นคุณธรรมของเราทั้งนั้น

ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าวัสดุคุณภาพมันต่ำ มันเข้าไปเจอสภาวะใดๆ มันหลงไหลได้ปลื้มในการประพฤติปฏิบัติไปทั้งหมด ใช้ออย่างนี้กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างกลาง กิเลสอย่างละเอียด กิเลสอย่างละเอียดสุด มันอยู่ในหัวใจเราทั้งนั้น ถ้าพูดอย่างนี้ไปแล้ว

“อู๊ย แล้วจะปฏิบัติกันอย่างไร มันก็สุดความสามารถของเรา เราจะทำกันได้อย่างไรล่ะ”

มันทำได้... ถ้าทำไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.. นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า “ธรรมะมันลึกซึ้งนัก ลึกซึ้งนัก” ลึกซึ้งเพราะงานทางโลกเราก็อายเหงื่อต่างน้ำมาเพื่อชีวิตของเราทั้งนั้น คุณพระบวชมาสิ ถ้าพระบอกว่า “ไม่คิดโลก ไม่คิดโลก” พระบิณฑบาตทำไม?

พระยังฉันข้าวอยู่นะ พระยังต้องขับต้องถ่ายโดยธรรมชาติเหมือนมนุษย์นี่แหละ
แล้วว่านิพพาน นิพพาน แล้วเอามาจากไหน?

ก็มาจากโลกๆ นี่ จากข้อวัตรปฏิบัติ จากความเป็นอยู่ของเรานี่แหละ

ถ้าความเป็นอยู่ของเราเห็นไหม มันเก็บเล็กผสมน้อย มันก็เหมือนแร่ธาตุ แร่ธาตุ วัสดุต่างๆ ที่เราจะเอามาทำประโยชน์ คุณสิ มันมีคุณสมบัติใช้ประโยชน์สิ่งใดได้ นี่ก็เหมือนกัน เราจะต้องพยายามทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าจิตใจมันสงบ แร่ธาตุมันจะมี เพราะ “จิตตกาวนา” ตัวจิตนี้มันจะออกกาวนา มันจะออกใช้ปัญญา มันจะออกชำระล้าง มัน ถ้าไม่มีจิตตกาวนา มันกาวนาด้วยความคิด มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นสามัญสำนึก มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาในสถานะของมนุษย์

ถ้ามนุษย์เกิดขึ้นมาได้แบบนี้ ถ้าสิ่งนี้มันชำระล้างกิเลสได้ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องทำความเข้าใจเข้ามาล่ะ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปนั่งอยู่โคนต้นหว้า ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งถึงโคนต้นหว้า แล้วทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทำกำหนดอานาปานสติเข้ามา ถ้าไม่ได้กำหนดอานาปานสติเข้ามา

จิตสงบเข้ามา ระลึกถึงบุพเพนิวาสานุสติญาณ มัชฌิมาขม ระลึกถึง จุตุปปาตญาณ จุตุปปาตญาณก็ยังไม่ใช่มรรคญาณ แล้วถ้ามันละเอียดเข้ามา มันละเอียดมาอย่างไร ทำไมมันละเอียดเข้ามา แล้วมันเข้ามาชำระล้างอย่างไร มันมีเหตุมีผลของมัน! มันไม่ใช่อุปโลกน์ว่าของพระพุทธรูปเจ้าก็คือของเรา เราเป็นชาวพุทธ เราก็เป็นเจ้าของ

ศาสนา พระพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับพุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นเจ้าของศาสนา ก็หิบบนอานิพพานมายัดใส่หัวอกเลยละ

มันเอามาจากไหน? มันไม่มีหรอก! ถ้ามันไม่มี.. แต่สิ่งที่มันมีอยู่เห็นไหม สิ่งที่มีมันมีอยู่ วัสดุของเรา เราจะทำอย่างไร ถ้าวัสดุมันเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามาได้ มันจะมีหลักมีเกณฑ์ของมันขึ้นมา คุณ วัสดุที่เขาเอามาใช้ทำเครื่องบิน มันมีน้ำหนักเบา แล้วต้องทนแรงกดดันต่างๆ เพราะยังมีน้ำหนักเบา เชื้อเพลิงต่างๆ มันก็ใช้น้อยลง เครื่องยนต์กลไก ถ้าวัสดุมีคุณภาพสูง การใช้งานมันก็ถึงทนของมันเห็นไหม

คุณ คุณเด็กๆ มันเห็นไหม เขาแข่งขันทำเครื่องบิน ๕ วินาที พับกระดาษขึ้นมาเป็นเครื่องบินไหม? เป็นนะ แล้วมันร่อนได้ด้วย ก็เครื่องบินเหมือนกัน เครื่องบินอันหนึ่ง เครื่องบินกระดาษพับ กระดาษเขาพับปั๊บ เขาร่อนเลย นี่เครื่องบิน แล้วเวลาเครื่องบินที่เขาใช้กันในโลกเห็นไหม คุณ ถ้าหนึ่งหรือเครื่องบินเครื่องหนึ่งกว่าเขาจะทำได้ กว่าจะเสร็จขึ้นมาเมื่อไหร่ แล้วมันใช้ประโยชน์ได้ต่างกันนะ คุณการใช้งานที่มันต่างกัน ถ้าเกิดจิตสงบแล้วคือวัสดุที่ออกมาจะทำ จะใช้ประโยชน์ เราจะเอากระดาษมาทำเครื่องบิน หรือเราจะเอานิกเกิลต่างๆ ที่เขาทำเครื่องบินของเขา เราจะเอาอะไรทำเครื่องบิน?!

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจมันอ่อนแอ วัสดุที่ไม่มีคุณค่าเลย สิ่งต่างๆ เห็นไหม แล้วมันก็บอกว่า “นิพพานมีอยู่แล้ว นิพพานมีอยู่แล้ว” ก็เครื่องบินกระดาษ! ก็เครื่องบินที่เขาใช้ประโยชน์ในโลก มันคนละเครื่องบิน นี่ก็เหมือนกัน สิ่งต่างๆ ถ้าอุปโลกน์กันขึ้นมา โดยที่ไม่มีเหตุ ไม่มีผล มันเป็นไม่ได้!

ถ้ามันเป็นความจริงเห็นไหม จิตมันต้องสงบเข้ามา แล้ววัสดุของเรา เราต้องมีก่อน แล้วถ้าจิตสงบเข้ามา ประพฤติปฏิบัติเข้าไป ถ้าจิตสงบ ถ้ามันผ่านขั้นตอนของมันไป ย้อนกลับมาดูแล้วมันจะซึ่งใจมาก แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติใหม่ มันทุกข์มันยาก เพราะพื้นฐานเราไม่มี พอพื้นฐานเราไม่มี เหมือนกับเรามีมือใหม่ ผู้ปฏิบัติใหม่ ผู้ปฏิบัติใหม่มันก็ต้องพยายามค้นคว้า พยายามหาเหตุผล ถ้าหาเหตุผลไม่ได้ เราใช้พุทธโศ พุทธโศ ทำความสงบของใจเข้ามา นี่คือหาวัสดุ

คุณลักษณะของจิต วัตถุประสงค์ของจิต จิตนี้มันจะพัฒนาใหม่ มันจะเป็นประโยชน์กับเราไหม ถ้าจิตมันไม่พัฒนา จิตไม่เป็นประโยชน์กับเรา มันสงบไหม ถ้ามันไม่สงบขึ้นมา จิตของเราคุณภาพ.. เครื่องบินกระด้างไป พับเดียวเดียวก็ร่อนไปร่อนมา แต่ราคาของมันก็ใช้ไม่ได้ เอาไว้เล่นกัน เอาไว้หลอเด็ก ให้เด็กมันมีความสุขไปชั่วครั้งชั่วคราว

ความคิดของเราก็เหมือนกัน หลอกตัวเอง.. ให้พอใจอยู่ชั่วครั้งชั่วคราว แล้วมันเป็นความจริงขึ้นมาใหม่ละ ถ้ามันไม่มีความจริงขึ้นมา เราก็ต้องมีความมุ่งมั่นของเรา เราก็ต้องมีความจริงใจของเรา ถ้าจริงใจมันจะเกิดขึ้นมา ความเกิดขึ้นมาจริงนะ ถ้าจิตสงบขึ้นมาจริง มันจะเห็นจริงของมัน ขณะแค่จิตสงบเท่านั้นแหละ มันจะมีความสุขมาก แล้วความสุขที่จิตสงบ กับความทุกข์ ความฟุ้งซ่าน สิ่งที่เกิดขึ้นกับใจ มันรู้มันเห็นของมัน

นี่ไง พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร อยู่กับสังขชัย ศึกษาจนหมดแล้วก็ไม่เชื่อ นี่พอจิตของเรา ถ้าเรากำหนดพุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันมีอยู่ ๒ ประเด็น บางประเด็นมันเป็นจิตนิสัยของจิต ศรัทธาจิต พุทธจิต จิตของคนมันแตกต่างกันไป ถ้าพุทโธจิต นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าศรัทธาจิต นี่สมาธิอบรมปัญญา มันไม่ใช่ตายตัว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดานะ เป็นผู้ที่จะรู้สัตว์บนสัตว์นะ แล้วจิตนิสัยของสัตว์โลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังสญาณ รู้หมดเห็นใหม่ ผู้ที่ควรแก่การงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์อริยสังขเลย ผู้ที่ยังไม่ควรแก่การงาน เทศน์อนุปพิภพิกถา ให้เริ่มระดับของท่าน ให้ปรับพื้นฐานของใจ

นี่ไง แร่ธาตุ วัตถุประสงค์ ต้องพัฒนาวัตถุประสงค์ในหัวใจของเขา ที่จะเป็นประโยชน์ของเขา ขึ้นมาให้ได้ก่อน ถ้าวัตถุประสงค์นั้นมันสมควรที่ควรแก่การงานแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเทศน์อริยสังขเลย เพื่อจะให้จิตมันได้ออกวิวัฒนาการของมัน ออกพัฒนาการของมัน ถ้าจิตมันออกใช้ปัญญาของมัน มันมีของมัน มันรู้ของมัน ถ้ารู้ของมัน เราถึงบอก “เราเกิดมาแล้วไม่ต้องน้อยเนื้อต่ำใจว่า เราจะทำทางไหน ถ้าเรากำหนดพุทโธ พุทโธ ถ้าจิตมันมีโอกาสที่มันทำได้ง่าย เราเอาของเราเลย”

เพราะสิ่งนี้ มันเป็นสิ่งที่ทำแล้วเผชิญกับข้อเท็จจริงที่ชัดเจนที่สุด! แต่ถ้ามันทำไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราต้องตั้งใจของเราเห็นใหม่ เราตั้งใจของเรา ถ้ามันทำไม่ได้ มันมีความคิดมากเห็นใหม่ ความคิดถ้ามันคิดออกมา เรามีสติตามความคิดไปเลย ปัญญา

อบรมสมาธิ เพราะมันมีความคิดใช่ไหม เพราะมีความคิดมันถึงมีความฟุ้งซ่าน มันถึงมีความยึดมั่นถือมั่นของใจ

“รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร”

มันก็คิดแต่เรื่อง รูป รส กลิ่น เสียง มันไม่คิดเรื่องอื่นหรอก ความคิดมีเท่านี้! ความคิดของมนุษย์นะ มันก็เหมือนสสารทางโลก มันแปรสภาพของมัน มันธรรมชาติของมัน นี่ก็เหมือนกัน ความคิดมนุษย์มีเท่านี้ แต่มันคิดในรูป รส กลิ่น เสียง พอรูป รส กลิ่น เสียง สิ่งใดกระทบ มันคิดตามนั้นไป ถ้ามีสติตามมันไปเห็นไหม

ความคิด! ..จิตมีจริงๆ นะ ชาติรู้มันมีนะ มันมีชีวิต มันจับต้องของมันได้ แต่พอมันคิด มันเป็นความรู้สึก เป็นความคิดแล้ว หายไปเลย เพราะอะไร เพราะมันอยู่กับความคิดแล้ว ความคิดมันก็เกิดดับ แล้วตัวจิตมันอยู่ไหน จิตมีจริงๆ นะ ถ้าจิตมีไม่จริง คนเกิดไม่ได้ ปฏิสนธิจิตเกิดในไข่ของมารดา ปฏิสนธิจิตไปเกิดเป็นโอปปาติกะ ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันมีของมันจริงๆ

เพราะมันมีของมันจริงๆ มันจะพิสูจน์ได้ด้วยสติปัญญาของเรา ถ้ามันจะพิสูจน์ด้วยสติปัญญาของเราแล้ว ปัญญาอบรมสมาธิตามความคิดไป ความคิด เพราะจิตมันเสวยอารมณ์แล้ว มันถึงเป็นความคิดขึ้นมา มันถึงเป็นอากาศธาตุ แต่ถ้ามันมีอากาศธาตุขึ้นมา มีสติสัมปชัญญะตามมันเข้าไป จากอากาศธาตุที่มันดับ มันมาจากไหน ความคิด มันมาจากไหน ความคิดที่มันเกิดขึ้น มันมาจากไหน

เพราะมันเป็นอากาศธาตุ ความคิดเป็นอารมณ์ความรู้สึกไปแล้ว เป็นอากาศธาตุดับไป แล้วมันดับไปไหนล่ะ ดับไปก็เกิดดับ พอเกิดแล้วก็ดับกันไป ไม่มีสติสัมปชัญญะ แต่ถ้ามีสติตามความคิดไป ความคิดดับไปแล้วมันเหลืออะไร? เหลือความรู้สึกนึกคิด.. อ้าว! แล้วความรู้สึกนึกคิดนี้มาจากไหน? นี่ปัญญาอบรมสมาธิไง สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ เพื่อหาวัตถุประสงค์ เพื่อหาจิตภาวนา

ถ้าจิตมันสงบนะ เนี่ยธาตุ! วัตถุประสงค์ที่จะออกไปทำประโยชน์ให้กับจิต ให้ออกไปทำประโยชน์กับการฝึกฝนจิต ให้จิตนี้ได้ค้นคว้า ได้พิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในอริยสัจ ๔ แล้วก็บอก “อ้าว.. ก็เห็นๆ อยู่ที่นี่ กายก็นั่งทับอยู่ที่นี่ นี่ก็พิจารณาอยู่ที่นี่..”

สัญญาอารมณ์เห็นใหม่ นี่ไง อุปโลภณ์ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามธรรมเนียมของมันมีอยู่แล้ว เราถึงอุปโลภณ์เพื่อมาเป็นส่วนบุคคล เป็นของใช้ แต่นี้กายก็มีอยู่แล้ว จิตก็มีอยู่แล้ว กาย เวทนา จิต ธรรม ก็มีอยู่แล้ว แล้วสามัญญ์สำนึกของจิต มันเป็นโลก มันเป็นโลกเพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ พอเราเกิดเป็นมนุษย์ เราก็มีปัญญา มีเขาวัวปัญญา

แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าสติปัญญา ๔ เห็นใหม่ จิตใจของคนที่ไม่ควรแก่การงาน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอนุปปกติกาก่อนนะ ให้รู้จักทาน พอทำทาน เสียสละแล้วมันจะไปเกิดบนสวรรค์ พอเกิดบนสวรรค์บนสวรรค์มันก็ต้องเกิดต้องตาย ให้ถือเนกขัมมะ พอถือเนกขัมมะแล้วจิตใจมันควรแก่การงาน ถึงบอกว่าให้เทศน์อริยสัจ ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม

เพราะจิตมันเป็นวัสดุ จิตเนี่ยเป็นวัสดุ เป็นสัมมาสมาธิในจิตเห็นใหม่ ที่ว่า “อุปกิเลส ๑๖” ใฮ้นันมันเป็นช่องทางของจิต มันเป็นคุณภาพของจิต อย่างเช่น น้ำเห็นใหม่ น้ำมีความขุ่นขึ้น น้ำมีความสะอาดบริสุทธิ์แตกต่างกันไป จิตที่มันมีอารมณ์ขุ่นมัว จิตที่มันรับรู้ จิตที่มันคิดของมัน จิตที่มันมีความทุกข์ความยาก จิตที่มีสัญญาอารมณ์ มันก็เหมือนคุณภาพของน้ำที่มันไม่สะอาดบริสุทธิ์ ถ้าไม่สะอาดบริสุทธิ์จะไปทำอะไรได้!

นี่ก็เหมือนกัน พอมันทำอะไรไม่ได้ “ก็กาย เวทนา จิต ธรรมนะ อ้าว ก็กาย เวทนา จิต ธรรม” มันคิดแบบโลกๆ! ถ้ามันคิดแบบโลกเห็นใหม่ ของมันไม่มี! อุปโลภณ์ขึ้นมา มันก็ไม่มี!

แต่ถ้าของมันมี เห็นใหม่ คุณสิ พระที่อุปโลภณ์กฐิน อุปโลภณ์สังฆทาน ของมันมี! เพราะเขาถวายมา ของมันมีถึงอุปโลภณ์สิ่งนั้นให้เป็นของบุคคล นี้ของเป็นของสาธารณะ

จิตปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตมันมี! สิ่งที่มีมันมี แต่เราไปอยู่ที่สัญญาอารมณ์ มันส่งออกไปข้างนอก มันก็เป็นอากาศธาตุ มันก็เกิดดับ เกิดดับไปนะ

แล้วบอกว่า “ก็เห็นกาย.. เห็นกาย..”

มันเห็นกายโดยสามัญญ์สำนึก! เพราะในสถานะของมนุษย์ มนุษย์มีสมาธิอยู่แล้ว เพราะมนุษย์มีสมาธิของปุถุชน แต่ถ้าเราใช้สติปัญญาของเรา ปัญญาอบรมสมาธิ-สมาธิ

ดูอย่างที่ว่าน้ำสกปรกๆ อย่างไฟฟ้า ถ้าไฟฟ้าที่มันรั่วไปต่างๆ มันทำให้คนตายได้ นะ นี่ก็เหมือนกัน เราคิดว่านี่เป็นธรรมะๆ ถ้ามันยังเข้าไปไม่ถึง ไฟฟ้ามันจะใช้ประโยชน์ ได้ต่อเมื่อมันมีสื่อโซ่ไหม สื่อเข้าไปปลงงานต่างๆ มันเอาไปใช้ประโยชน์ได้

จิตที่มันจะใช้ประโยชน์ได้ จิตที่มันจะเป็นอริยสัจ จิตที่มันจะเป็นสัจจะความจริง มันต้องมีวิฤทธิภาวะของมัน ถ้ามีวิฤทธิภาวะของมัน มันพัฒนาของมันขึ้นมาเห็นใหม่ มันเกิด ปัญญาขึ้นแล้ว ถ้าเกิดปัญญาขึ้นเห็นใหม่ จากกัลยาณปุถุชนมันจะเป็น โสคาปัตติมรรค เป็นโสคาปัตติมรรคเพราะอะไร เพราะเดินมรรค เดินมรรคคือเดินปัญญา เดินมรรคคือ การฝึก

นี่ไง เครื่องบินที่เราจะทำ วัสดุที่จะเป็นเครื่องบินขึ้นมา มันจะมีคุณสมบัติของมัน มันจะเป็นประโยชน์ของมัน ใจรู้อย่างนั้น! มันไม่ลอยมาจากฟ้า ไม่ใช่อุปโลกน์เอา คำว่า อุปโลกน์เอาคือมันไม่มีเหตุมีผล แต่พูดธรรมะนะ “นิพพาน.. นิพพาน..”

นิพพานจำชื่อมันมาพูด แต่มันมีอะไรรองรับ มันไปอุปโลกน์เอา! คิดเอา! ตู้อเอา! ไม่เป็นความจริง!

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันมีการกระทำนะ จิตที่มันเริ่มมีการกระทำของมัน ขึ้นมา มันทำอะไร ถ้ามันทำอย่างนั้นแล้ว คนรู้จริงเห็นจริงแล้วจะพูดคลาดเคลื่อนจาก ความเป็นจริงของใจไป เป็นไปไม่ได้! มันคลาดเคลื่อนกับความเป็นจริงที่มันเกิดขึ้น เป็นไปไม่ได้เลย!

ถ้าไม่มีโสคาปัตติมรรค มันจะไม่มีโสคาปัตติผล

ถ้าไม่มีสกิทาคามรรค มันจะไม่มีสกิทาคาผล

ถ้าไม่มีอนาคามรรค จะไม่มีอนาคาผล

ถ้าไม่มีอรหัตตมรรค จะไม่มีอรหัตตผล

มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

พระอัสสชิบอกพระโมคคัลลานะ “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ไปดับที่เหตุนั้น” นี่ก็เหมือนกัน โสดาปัตติมรรคมันเป็นเหตุ ทำให้เกิดโสดาปัตติผล สกิทาคามรรคเป็นเหตุ ทำให้เกิดสกิทาคาผล อนาคามรรคมันเป็นเหตุ ทำให้เกิดอนาคาผล อรหัตตมรรคเป็นเหตุ ทำให้เกิดอรหัตตผล แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ?

เพราะมันก็อุปโลกน์เอาไง! มันก็ลอยมาจากฟ้า มันมีอยู่แล้ว ของมีอยู่แล้ว มันก็เกิดขึ้นมาเอง มันไม่เป็นความจริงเพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันเป็นความจริงมันต้องพูดจริงทำจริง แล้วเป็นตามความเป็นจริงอย่างนั้น แต่ถ้ามันพูดไม่มีเหตุมีผล มันก็เลยกลายเป็นนิกเอา คาคเอา หมายเอา

แล้วรู้ได้อย่างไรว่าคาคเอา หมายเอา?

รู้ได้เพราะมันไม่มีเหตุมีผลนี่ไง!

ถ้ามันไม่คาคเอา หมายเอา มันต้องมีที่มาที่ไป หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพูดอยู่แล้ว เริ่มค้นทำความเข้าใจเข้ามา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทดสอบ ตรวจสอบมาแล้วด้วยบุญญาธิการ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ กว่าจะมาถึงที่สุด มาถึงชาติสุดท้าย มาประพาศปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ ครูบาอาจารย์ของเรา ต้องมีเหตุมีผลมา มันมีเหตุมีผลจนจิตใจมีจุดยืน มีหลักการ มีความเข้มแข็งของใจ ตรวจสอบทดสอบ เพราะธรรมวินัยก็มีอยู่แล้ว ผู้พระไตรปิฎกมีอยู่แล้ว แล้วใครเป็นคนสอน ใครสอนขึ้นมาแล้วจะเป็นประโยชน์อย่างไร

คูสิ ครูบาอาจารย์เราศึกษามาขนาดไหน ยิ่งศึกษายิ่งงงนะ เพราะนิพพาน.. นิพพาน.. แล้วมันจริงหรือเปล่า? มีจริงหรือเปล่า?

คนเราเป็นอย่างนี้ มันมีความเชื่อ ความเชื่อมี แต่ความลังเลสงสัยในใจก็มี เพราะอวิชชามันนอนเนื่องมากับจิต ปฏิสนธิจิตเพราะการเกิดและการตาย สิ่งนี้มันมีของมันอยู่แล้ว ถ้ามันมีของมันอยู่แล้ว ถ้าเราประพาศปฏิบัติไป ประพาศปฏิบัติโดยอะไร แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ ครูบาอาจารย์ของเราประพาศปฏิบัติมา โดยพยายามตรวจสอบ

ทดสอบกับกรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ว่า “ฟังธรรม ฟังธรรม”

ตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาจนถึงปัจจุบันจนอนาคตไปถึง ๕,๐๐๐ ปี ใครแสดงธรรมก็ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น แต่! แต่มีความจริงรองรับไหม ถ้ามีความจริงรองรับนั่นนะ มันมีหลักมีเกณฑ์ มีเหตุมีผล ถ้ามีเหตุมีผลมันจะย้อนกลับมาทำลายกิเลสได้

แต่ถ้าพูดธรรมะพระพุทธรเจ้าเหมือนกัน ธรรมะพระพุทธรเจ้านี้แหละ พุทธพจน์นี้แหละ แต่ไม่มีเหตุมีผล.. เพราะอุปโลกน์เอาใจ อุปโลกน์ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นของตัวเอง มันเป็นธรรมสาธณะเห็นใหม่

คูลี ที่ว่าธรรมวินัยเป็นสาธณะ เป็นสิ่งที่ป็นสาธณะ แล้วอุปโลกน์มาเพื่อเป็นของบุคคล นี่ใ้เงการที่เราจะอุปโลกน์เราได้ เราต้องอุปโลกน์เราด้วยมรรคญาณ เราจะต้องมีสติปัญญาของเรา จะทำจิตของเราให้มันพ่องแผ้ว ทำจิตของเราพ่องแผ้วแล้วมีกำลังแล้ว ให้มันออกใช้ปัญญาของมัน แล้วปัญญาที่เกิดขึ้นมา โลกุตตรปัญญามันเกิดขึ้นมาอย่างไร

โลกุตตรปัญญา กาย เวทนา จิต ธรรม.. “กายเห็นกายอยู่แล้วนะ เวทนาจึงเห็นแล้ว จิตก็เห็นแล้ว ทุกข์เราก็กเห็นแล้ว” ถ้ามันเห็นโดยโลกมันก็เป็นโลก แล้วพอมันเห็นโดยโลกนะ แล้วมันปล่อยนะ มันป็นสมณะ ถ้าเห็น โดยโลกเวลามันปล่อยมาขึ้นมา มันก็เป็นสมาธิใ้เง เวลามันปล่อยขึ้นมา มันปล่อยโดยสมณะเห็นใหม่ ปล่อยโดยสมาธิ จิตเวลาถ้าสงบ อย่างเช่น อัปนาสมาธิ ถ้าลงอัปนาสมาธิมันสักแต่ว่า กายกับจิตแยกออกจากกัน แยกออกจากกันโดยสมณะ แยกออกจากกัน จากจิตมันหดตัวเข้ามา

คูลี เราจับผิวหนังเรา เรามีความรู้สึกใ้เงใหม่ มันมีความรู้สึกตลอดไป เพราะจิตความรู้สึกมันออกทั่วกายเรานี้ แล้วไม่ใช่ทั่วกายธรรมดานะ ออกจากทั่วกายแล้วยังออกไปรับรู้จากเรื่องข้างนอกอีกด้วย แต่เวลาจิตมันกำหนดพุทโธ พุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา มันจะกลับสู่สถานะเดิมของเขา หดสั้นเข้าไป หดสั้นเข้าไป จนจิตมันเป็นเอกเทศของมัน ทั้งๆ ที่มีชีวิตอยู่เนี่ย! ทั้งๆ ที่มีความรู้สึกอยู่เนี่ย! มันสักแต่ว่า จิตมัน

เป็นจิต คำว่าสักแต่ว่า เพราะจิตมันเป็นตัวของมันเอง ร่างกายนี้เป็นร่างกายเอง แล้วไม่ตายด้วย

คุณ เวลาเข้าสมาบัติเห็นไหม เข้าสมาบัติ ๗ วัน มันเป็นอย่างไรมันหยุดอย่างไร ทำไมมันอยู่ ๗-๘ วัน ทำไมกระเพาะอาหารสิ่งต่างๆ ในร่างกาย เซลล์ต่างๆ มันจะทำงานของมันอย่างไร มันเป็นความมหัศจรรย์ แต่มหัศจรรย์จากคนที่มันไม่เคยทำ แต่มันเป็นข้อเท็จจริงจากผู้ที่ทำแล้วนะ

มันเป็นเรื่องธรรมดา! มันก็เป็นอย่างนี้! มันมีของมันอยู่แล้วอย่างนี้! เพียงแต่เราเข้าถึงหรือไม่ถึง

นี่พอเราเข้าถึงสภาวะแบบนั้น เวลาเราเข้าสมาธิ อันนั้นเป็นอันหนึ่งนะ แต่อัปนาสมาธิเป็นอีกอันหนึ่งนะ ถ้าอัปนาสมาธิเวลามันเข้าไป เป็นสักแต่ว่าเลย เพราะคำว่าสักแต่ว่า ถ้าเราไม่เป็น เราก็บอกสักแต่ว่าคือไม่มี ก็มันสักแต่ว่าไม่รู้รู้อะไรเลย

ถ้าไม่รู้รู้อะไรเลย มันจะเป็นอัปนาสมาธิได้อย่างไร

มันจะเป็นอัปนาสมาธิเพราะมีสติพร้อม! มีสติสัมปชัญญะตลอด! รู้รู้ได้ตลอด ถ้าไม่รู้รู้ได้ตลอด ไฟฟ้านี้ถ้ามันสะดุด หรือไฟฟ้าที่มีมันคัทเอาท์ มันไปไม่ได้หรือ จิตกว่ามันจะเข้าสู่ฐานเดิมของมัน เข้าสู่จิต เข้าสู่อัปนาสมาธิ ถ้ามันไม่ต่อเนื่องเข้าไปไม่มีสติเข้าไป มันจะเข้าไปได้อย่างไร ในเมื่อมันขาดตอนเข้าไปแล้ว ถ้ามันขึ้นต้นต้องขึ้นต้นใหม่ ก็นับหนึ่งใหม่ นับหนึ่งใหม่.. มันเป็นไปไม่ได้หรือ

แต่พอมันเข้าไปถึงที่สุดของมันแล้วเห็นไหม ถึงว่ามันก็เป็นสมณะไง ถ้าพูดถึงพุทโธ พุทโธ หรือปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันถึงที่สุดแล้ว มันปล่อยกายได้ ขนาดปล่อยกายได้อย่างนี้ ถ้ามีครูบาอาจารย์ปล่อยกายได้อย่างนี้ ไม่ใช่! ปล่อยกายได้อย่างนี้ ฤทธิชีพพรเข้าได้หมดเลย เวลาหะเห็นดินฟ้า แล้วมันเป็นปัญญาได้ไหมละ มันไม่เป็นปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นมาไม่ได้หรือ!

แต่ปัญญามันจะเกิด เกิดอย่างไร?

ถ้าปัญญามันจะเกิดนะ จิตมันออกรู้ ถ้าจิตมันถึงที่สุดแล้ว เพราะจิตมันเป็นเอกเทศ จิตมันเป็นอิสระ นี่วิเศษ คุณภาพของจิต คุณภาพของวัตถุมัน มันมีคุณภาพมาก แร่ธาตุอันนี้มันมีคุณสมบัติมาก แต่ต้องใช้เป็นนะ ต้องใช้มันนะ ถ้าไม่ใช้มันนะ แร่ทองมันอยู่ในเหมือง ไม่ไปขุด ไม่เอามาหลอม มันเอามาจากไหน แล้วเอามาเคี้ยวตอนนี้ ราคาทองคำขึ้นสูงมาก มันมีราคามาก แล้วใครเป็นคนเอามาใช้มัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลามันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน ใครจะพาใช้มัน ถ้าไม่ใช้มันนะ แร่ธาตุแร่ทอง แร่ธาตุมันก็อยู่ของมันอย่างนั้นนะ แต่แร่ธาตุของใจ สัมมาสมาธิเสื่อมหมด พอเสื่อมออกมาเป็นมนุษย์นี่ไง เสื่อมออกมาเป็นสาธารณะของปกติเรานี่ไง เพราะอะไร เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์นี่ไง ตามอายุไข สถานะนี้มันรองรับไว้ แต่ถ้าเรากำหนด พุทโธ พุทโธ จิตเข้าอัปปนาสมาธิ สักแต่ว่านี้ มันจะคลายออกมาเป็นอุปจาระ แล้วมันจะออกฝึกฝนของมัน

นี่เห็นไหม สิ่งที่การกระทำมันใช้ปัญญา สมณะ-วิปัสสนา วิปัสสนามันจะเกิดต้องจิตมีรากมีฐาน แต่ถ้าจิตมันมีรากมีฐานถ้าวิปัสสนาไป มันรับรู้ มันพิจารณาของมันไป เวลาพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม มันปล่อยวาง พอมันปล่อยวาง อาการของจิต ความที่มันปล่อยวางเห็นไหม นี่ไงมันไม่ใช่อุปโลกน์หรอก มันเป็นจริงๆ เพราะจิตมันรับรู้จริงๆ พอจิตมันรับรู้จริงๆ มันคลายตัวจริงๆ

ตักขฬหาน มันปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวางเห็นไหม ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติเป็น ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์จริงๆ นะ เวลาลูกศิษย์มาถามปัญหาการประพฤติปฏิบัติ ถูกต้องไหม? ถูก แต่ต้องซ้านะ คำว่าซ้าเห็นไหม เวลามันปล่อยวางขนาดไหน “บัว ๔ เหล่า” ผู้ที่ปฏิบัติ ขิปปาปัญญา มันจะตรัสรู้ง่าย ประพฤติปฏิบัติได้ง่ายทีเดียวก็ไปได้เลย แต่ถ้าปฏิบัติได้ยาก ไอ้ตรงนี้นั้นไม่ใช่ว่าพูดอย่างนี้เพื่อจะเอามาวัดกัน ด้วยคุณภาพของคนสูงคนต่ำนะ

มันเป็นเรื่องข้อเท็จจริงของใจดวงนั้นๆ นะ คูสิ เรามานั่งกันอยู่ที่นี่ สูง ต่ำ คำ ขาว เห็นไหม มันก็เป็นเพราะอำนาจวาสนาของการเกิดมาใช้ใหม่ จิตมันก็เหมือนกัน จิตมันอยู่ที่อำนาจวาสนาที่มันได้สร้างของมันมา มันทำมาขนาดไหน แต่สร้างมาแล้ว เราก็ต้อง

ออกใช้ ออกทำ ถ้าสร้างมาแล้วไม่ออกมาใช้ พระสาวก พระสาวกะ เดียวก็สูง เดียวก็ต่ำ เราไม่ใช่พระโพธิสัตว์ ไม่ใช่เป็นต่างๆ ที่ถึงที่สุดแล้วมันเป็นชาติสุดท้ายไป

แต่ในปัจจุบันนี้ถ้าเราทำของเรามันก็ถึงได้ แต่ถ้าไม่ทำของเรามันก็ลงต่ำได้ มันลงต่ำของมันเพราะอะไร ลงต่ำเพราะคิดชั่วทำชั่วมันก็ออกทางชั่วไปนั่นนะ ถ้าคิดดีมันก็สูงไปได้ แต่นี่มันคิดปฏิบัติ ถ้ามันพิจารณา มันปล่อยวางขนาดไหน ต้องช้า ครอบอาจารย์ที่ท่านเป็น ท่านพูดคำเดียวเท่านั้นนะ “เออ ถูกต้องแล้วละ ให้ช้านะ ช้าเข้าไปนะ” ไอ้คำว่าช้าๆ เราฟังแล้วก็มันของเล็กน้อยไป

แต่เนี่ยของจำเป็นมาก ของจำเป็นมาก เหมือนกับทดสอบทางวิทยาศาสตร์ สิ่งทีวิทยาศาสตร์พิสูจน์ช้า พิสูจน์ช้า พิสูจน์ช้า ครั้ง ๑ ครั้ง ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง ๔ เห็นไหม เราจะมี ความชำนาญขึ้น เราจะทำอะไรได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เราจะทำหลักวิชาการ เราจะชัดเจนขึ้น นี้ก็เหมือนกัน พอจิตมันวิปัสสนาไป มันปล่อย ตทั้งหมดมันปล่อยชั่วคราว ถ้าชั่วคราวขนาดไหน ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ช้าแล้วช้าอีก

การช้าแล้วช้าอีกนี่นะ มันก็ต้องควบคุมโดยสติปัญญาให้จิตนี้สงบ ให้จิตนี้มีราก มีฐาน คุณภาพของวัสดุเราต้องคงที่ ถ้าคุณภาพวัสดุของเราเดี่ยวสูงเดี่ยวต่ำ เราทำสินค้าออกไป ถ้าสินค้าวัสดุเราดี สินค้าเราจะมีคุณภาพมากเลย ถ้าคุณภาพของวัสดุเราต่ำ เราทำสินค้าเหมือนกันออกไป สินค้าคุณภาพใช้ไม่ได้เลย แล้วทำออกไปเสียชื่อเสียงมาก จะทำให้ความเชื่อถือของลูกค้าเราจะไม่เชื่อถือเราอีกเลย

จิตก็เหมือนกัน คุณภาพของจิตเราจะต้องรักษาให้ดี แล้วพอเราจะมาพิจารณาออกไป มันจะปล่อยวางขนาดไหน มันปล่อยแล้วช้าแล้วช้าเล่า ตทั้งหมดมันเห็นได้ แล้วเวลาสมุจเฉทปหาน กับ ตทั้งหมดมันต่างกันอย่างไร ถ้าคนไม่เคยเห็น มันจะรู้ได้อย่างไรว่าอันไหนเป็นตทั้งหมดปหาน อันไหนเป็นสมุจเฉทปหาน แล้วถ้าคนไม่เคยเห็น สมุจเฉทปหานเลย มันก็ตทั้งหมดปหานเรื่อยไป

พอตทั้งหมดปหานเรื่อยไป มันก็ปล่อยเรื่อยไป วางเรื่อยไป วางเรื่อยไป วางอย่างนี้ เนี่ยกรรมฐานม้วนเสีย มันเพราะอะไร เพราะมันไม่ถึงกระบวนการที่สิ้นสุด กระบวนการของสินค้า กระบวนการของการผลิตมันไม่จบ พอกระบวนการมันผลิต

สินค้านั้นไม่สำเร็จรูปขึ้นมา เป็นสินค้าไม่ได้ เราจะเอาเป็นสินค้าได้ไหม มันไม่เสร็จ คือมันไม่สมบูรณ์ของมัน คือมันใช้ประโยชน์ไม่ได้!

ตทั้งคปทาน มันทำแล้วทำเล่า ทำแล้วทำเล่า สินค้านั้นยังไม่สมบูรณ์ สินค้านั้นยังไม่จบ ถ้ายังไม่จบ นี่ไง นิพพานไม่อุปโลภณ์เอาหรือ! มันมีเหตุ มีผล มีการกระทำ แล้วมันจะเป็นไปตามสังกรรมของมัน แล้วมันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน อยู่ที่จิตนิสัยของคน แล้วจิตนิสัยเวลาทำไปแล้ว ถูกจิตตรงกับเป้าหมายไหม ตรงกับเป้าหมาย ตรงกับจิต ตรงกับการกระทำแล้ว ถ้าซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถึงที่สุดมันสมุจเฉตคปทานมันขาด!

“กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์”

คำพูดนี้ใครก็พูดได้! นกแก้วนกขุนทองมันก็พูดได้! ให้หมาพูดหมายังพูดได้เลย! สอนให้มันพูดมันจะเห่าเลยนะ! เนี่ยขาด ขาดเลย แล้วมันจริงหรือเปล่านั้น มันมีอะไรเป็นความจริง

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งที่เป็นความจริงแล้วนี้ มันพูดออกมาจากสังจะความจริงของมัน มันจะผิดไปไหน มันไม่ผิดเพราะอะไร เพราะมันขาด อะไรมันขาด แล้วมันขาดอย่างไร ก่อนจะเริ่มต้นขาดมันเริ่มต้นมาจากอะไร พอเริ่มต้นการฝึกซ้อม การกระทำ มันทำอย่างไร ถึงที่สุด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ อย่างไรก็ตาม

ขันธ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ ๕ ขันธ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ ๕ แล้วสังโยชน์มันขาดไปแล้ว มันขาดอย่างนี้ นี่ไง สังโยชน์มันขาดมันก็มีเหตุมีผลของมัน ถ้ามันขาด ไม่ใช่ว่า

“เด็กก็ไม่มีสังโยชน์ อะไรก็ไม่มีสังโยชน์”

มันไม่มีมาก่อนแล้วมันเอาอะไรมาขาด!

“ก็มันไม่มีนะ มันไม่สงสัยมันก็ไม่มีนะ”

ความไม่สงสัยมันเป็นความคิด แต่จิตใจสำนึกมันสงสัย

ไม่มีทาง! มันเป็นไปได้หรือไม่? หรอก ถ้านิพพานอุปโลภณ์เอา มันก็มั่วตั้งแต่แรก มั่วตั้งแต่ต้นจนปลาย ผิดตั้งแต่ต้นจนปลาย ผิดแล้วผิดอีก แต่บอกนิพพานนะ...

นิพพานก็นิพพานของพระพุทธเจ้าไง นิพพานสาธารณะ ไม่ใช่นิพพานของส่วนบุคคล ชรรณะส่วนบุคคลนะ เราเอง เราปฏิบัติกันเอง เราก็ต้องการธรรมะของเราใช่ไหม เราไม่ต้องการหรือก สาธุ.. ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นสาวก สาวกจะถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ขึ้นมา ไม่วางธรรมวินัยไว้ เราจะมาเกิดในพุทธศาสนาใหม่

เราจะเกิดมาในพุทธศาสนา พุทธศาสนาคืออะไร คือสังฆธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือพระไตรปิฎกนั่นแหละ พระไตรปิฎกขึ้นมาคือทฤษฎี ธรรม และวินัย แล้วเราทำขึ้นมา มันจะสมความจริงไหม เพราะความคาด ความหมาย ความพิสูจน์ตรวจสอบในใจของเรา มันอีกมหาศาลเลย แต่เพราะเรามีครูบาอาจารย์ด้วย เพราะครูบาอาจารย์ของเราก็สงสัย ก็ลังเล กังงเหมือนเรานี้แหละ

แต่ท่านได้ปฏิบัติมา ท่านได้เห็นจริงของท่านมา แล้วท่านสั่งสอนเรา เห็นไหม คุณ เวลาปฏิบัติไปเห็นนิมิตใหม่ เห็นสังฆธรรมใหม่ สิ่ง que เห็นจริงไหม? จริง! แต่พอเห็นจริงหรือไม่จริง ไม่จริง! ไม่จริงเพราะอะไร เพราะเรามีกิเลสบวกไป พอเรามีกิเลสบวก มันก็ไม่ความจริง เห็นไหม

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา นิพพานหรือการกระทำ อริยผลเกิดขึ้นมาจากมรรคญาณ เกิดขึ้นมาจากมรรค ๘ เกิดจากสังฆธรรม แล้วมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ เวลามันชอบธรรมขึ้นมา มันเห็นของมัน เวลาครูบาอาจารย์ของเราบอกว่า เวลาจักรมันเคลื่อน เวลาปัญญามันเคลื่อน มันมหัศจรรย์มากนะ มันมหัศจรรย์

ปัญญาทางโลกของเรา คุณ เวลาเราทำทางวิชาการ เขาจดบันทึกเอาไว้แล้วนะ จดบันทึกแล้วก็ต่อยอดกันไปอย่างนั้น มันก็เป็นเรื่องของโลกๆ ไป แต่ถ้าปัญญาอย่างนี้มันจดบันทึกออกมาไม่ได้เลย แม้แต่แค่สมาธิ เราจะอธิบายจากความรู้สึกว่าสมาธิมีความสุขขนาดไหน เรายังพูดไม่ได้ตามเป็นความจริงนั้นเลย

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นใหม่ พระปัจเจกพุทธเจ้า กับ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างกัน ต่างกันเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ พุทธปัญญา พุทธวิสัย ปัญญาขว้างขวางมาก ถึงวางธรรมและวินัยไว้แบบนี้ แล้วเวลาเราปฏิบัติขึ้นไป เราจะเป็นอย่างนั้นใหม่?

อย่างเช่น “อวิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ”

แหม.. ทางวิชาการชอบมากนะ โอ้โฮ.. เอามาทำเป็นชาร์ตเลยนะ

มันไม่จริง มันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก เวลามันเกิดดับเหมือนพลังงานที่มันเร็วมาก พับ! พับ! พับ! แต่มันเร็วขนาดไหน สถิติปัญญามันจะเร็วเท่าทัน แล้วมันจะรู้ทัน จัดการได้ แล้วถ้าไม่ใช่ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอธิบายไว้ เราจะอธิบายได้ยากมากเลย แต่อย่างเช่น พวกเราปฏิบัตินี้ นิพพานอุปโลภณ์เอานี้แหละ เราก็อธิบายได้จ้อยๆๆๆ เลย เพราะมันจำได้ไง เพราะในพระไตรปิฎกมันมี แล้วพอพูดมา คนอื่นฟังนะ

“อิม.. เออ อวิชา สังขารา สังขารา ปจฺจยา วิญญาณัง นิโลโห โทติ มันดับวูบ..อยู่ มันจริงนะ โอ้ อันนี้มันใช้ได้เานะ”

โกหกทั้งนั้น! โกหกปลิ้นปล้อน! อุปโลภณ์ขึ้นมาในหัวใจทั้งนั้นนะ ไม่ได้เป็นความจริงเลย

ถ้าเป็นความจริงนะ มันมีพื้นฐานของมันมาก่อน ดูเวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น สิ ครุบาอาจารย์ไปอยู่กับท่านนะ บอกว่าเก็บหอมรอมริบมาก สิ่งใดที่เป็นธรรม เป็นวินัย เป็นเรื่องศีล เรื่องธรรม จะถนอมรักษาไว้ทั้งนั้นเลย ถ้ามันไม่ถนอมรักษามาจากนั้น คุณสิ ผลไม้ ต้นไม้ เมล็ดพันธุ์พืช เราไม่ถนอมรักษามา แล้วเราไม่เอาลงดิน ไม่รดน้ำมา ไม่พรวนดิน ผลไม้ไม่ออกมาหรอก

นี่ก็เหมือนกันการประพฤติปฏิบัติจะให้บอกว่า อวิชา สังขารา จะเห็นกันแบบนั้น มันมาจากพื้นฐานนั้น มันมาจากจิตเริ่มต้น มันมาจากสิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สิ่งที่เราทุกข์เรายากนั้น มันต้องพัฒนาของมันขึ้นมา วัตถุประสงค์ แร่ธาตุที่มันจะขึ้นมา จิตตภาวนา ถ้าจิตมันยังไม่เป็นกัลยาณปุถุชน ไม่เป็นโสดาปัตติมรรค ไม่เป็นสกิทาคามรรค

ไม่เป็นอนาคามรรค ไม่เป็นอรหัตตมรรค มันเป็นไปได้หรือ! จิตต้องเป็นขึ้นไป จิตต้องพัฒนาการของมันขึ้นไป

ถ้ามันพัฒนาการของมันขึ้นไป มันมีเหตุ มีผล มีการกระทำของมันขึ้นมาเห็นใหม่ พอมันมีเหตุผล พอมีการกระทำของมันขึ้นมา พอพิจารณาเข้าไปพอถึงที่สุดเกิดโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญาเวลาชำระเห็นใหม่ สักกายทิฐิมันขาดไป สังโยชน์มันขาดไป ๓ ตัว ขาดเลย! พอขาดขึ้นมา คนมันเห็นผลงาน อย่างเราทำงานเห็นใหม่ เราทำงาน ถ้าไม่ได้ผลงาน เราหัวทกกันขวิดนะ เวลาเราทำงานเป็นผลงานขึ้นมา เราจับต้องของเราได้ จิตมันทำขึ้นมาแล้ว มันทำงานเป็น คนทำงานเป็น แล้วคิดดูสิ ฐุรกิจของเรากำลังเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา ทุกคนเห็นใหม่ ไม่ใช่โลกณะ แต่ในเมื่อสิ่งที่มันมีอยู่ ที่เราทำของเราได้ เราก็ทำของเราใช้ใหม่ เป็นประโยชน์กับเราใช้ใหม่

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันผ่านสักกายทิฐิขึ้นมา มันเห็นผลใจ เห็นผลของภาวนามยปัญญา เห็นผลของมรรคญาณที่มรรคสามัคคี ที่มรรครวมตัว มรรค ๘ แล้วมรรคญาณมันรวมตัว แล้วสมุจเฉทปหานทำลายสังโยชน์ขาดไป มันเห็นคาซึ่งๆ หน้าจับต้องได้ เราเป็นคนทำขึ้นมา เราเป็นคนประกอบสัดส่วนขึ้นมา ...ถ้าบอกร่างขึ้นมาก็ผิดอีกล่ะ เราฝึกฝนขึ้นมาจนมีความชำนาญ จนมันเป็นสัญธรรมของมัน ถ้าไม่เป็นสัญธรรมของมัน มันจะเป็นมรรคสามัคคีไม่ได้

มรรค ๘ มันรวมตัวแล้วไม่ใช่เป็นหนึ่งด้วย ไม่เป็นอะไรทั้งสิ้น มันเป็นมรรค พอเป็นมรรค มันสมุจเฉทปหานแล้ว “ปัญญา อุทปาทิ วิชชา อุทปาทิ อาโลโก อุทปาทิ” มันเกิดปัญญา มันเกิดญาณ เกิดความรู้ เกิดต่างๆ โอ๊ย มันเข้าไปชำระของมัน นี่ก็จัญญาณ พอมันชำระของมัน มันขาดใช้ใหม่ พอมันทำงานมันเห็นผลงาน มันทำของมันได้เห็นใหม่ พอทำของมันได้ การกระทำนั้นมันจะทำได้ง่ายขึ้น ง่ายขึ้น เพราะคนเป็นงาน

คนเป็นงานกับคนไม่เป็นงานเห็นใหม่ ถ้าคนเป็นงานกระทำต่อไป คุณภาพของจิตเห็นใหม่ โสดาปัตติมรรค กับ สกิทาคามรรคต่างกันอย่างไร สกิทาคามรรค อนาคามรรค ต่างกันอย่างไร อนาคามรรค อรหัตตมรรค แตกต่างกันหมด คนภาวนาไม่เป็นไม่รู้เรื่องหรือ ถ้าคนภาวนาเป็น โสดาปัตติมรรค มันใช้กำลังอย่างไร มันทำของมันอย่างไร

นี่กิเลสหลานมันเอง หลานกิเลสเรามามันก่อน แต่กว่าจะฆ่ามันได้ ต่อสู้กับมันได้ โอ้ย หัวหกกันขวิด แต่พอฆ่าได้แล้ว เหมือนกับเราจับจำเลยได้ส่วนหนึ่งแล้ว เราจะสาวต่อขึ้นไปได้เลย พอสาวต่อขึ้นไป จากหลานมันก็เป็นลูก จากลูกนี้สาวไปจะเป็นพ่อ จะเป็นปู่

นี่ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ ท่านบอกเวลานั่งอยู่ตลอดรุ่ง เวลาทำจิตสงบขึ้นมา ๒-๓ ชั่วโมง เวทนาหลานมันมา พอจิตมันสงบแล้ว พอจิตมันลงนะ พอพิจารณาเข้าไป จิตมันปล่อย มันลงคือเข้าไปพักในความสงบ เข้าไปพักในสมาธิ ถ้าใช้ปัญญาไคร่ครวญ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรมเห็นใหม่ พอมันแยกออกโดยปัญญา ได้มันก็ปล่อย พอปล่อยจิตมันก็ลงสู่ความสงบ พอลงสู่ความสงบ มันจะลงอยู่ตลอดไป ได้ใหม่ละ

ไม่ได้หอรอก มันต้องคลายตัวออกมา ขณะคลายตัวออกมาเห็นใหม่ พอคลายตัวออกมาจิต ร่างกายมันได้นั่งในท่าขัดสมาธิมาแล้ว ๕ ชั่วโมง ๘ ชั่วโมง เห็นใหม่ เวทนา มันเกิดขึ้น มันจะมีความรุนแรงมากขึ้น พอมีความรุนแรงมากขึ้น ถ้ามีสติเห็นใหม่ มีสติ มีปัญญาที่ดี มันก็ใช้ปัญญาในการต่อสู้แยกแยะ การต่อสู้แยกแยะ นี่มรรคญาณ การต่อสู้แยกแยะด้วยจิตที่มีมันมีรากฐาน คุณภาพของวิศุคมันเข้มแข็ง คุณภาพของวิศุคมันมีกำลัง สิ่งที่มีมันมีกำลัง มันจะทนแรงกระทบกระทั่งได้ดีมาก

จิตที่มีกำลัง จิตที่มีสถานะนี้มันออกใช้ปัญญาต่อสู้เห็นใหม่ เวทนาถูกมันมา เวทนาพอมันมา เดียวเวทนาปุ้มมันจะมา มันจะเจ็บปวดเสบร้อนขนาดไหน มันแยก เพราะถ้ามันปล่อยเวทนา เวทนาเราปล่อยแล้ว แต่มันยังไม่ขาด พอมันยังไม่ขาด กิเลสมันก็ต่อสู้ กิเลสมันก็มีทางออกของมัน มันก็เอาเวทนาที่หนักหน่วงกว่า เอาเวทนาที่เจ็บเสบมากกว่าเอาเข้ามาทับถมเรา

ทับถมเราถ้าคุณภาพของจิต คุณภาพของวิศุคมันอ่อนแอ มันก็เลิกหะ หรือหลบ หลีกออกเห็นใหม่ แต่ถ้ามันเป็นการกระทำที่เราได้ผ่านมาแล้ว ขณะที่เรารู้สึกกายทิฐฐิ เวลาเราต่อสู้กับมัน เราได้ผ่านวิศุคของมันมาแล้ว ถ้าวิศุคตัวอย่างนี้ เราได้ต่อสู้แบบนี้ เดียวโลกุตตรปัญญา ปัญญาที่มันมรรคสามัคคีที่รวมตัวมันจะต้องมีขึ้นมา แต่พอมันมี

ขึ้นมา พอจิตมีความอยาก มีความต้องการ มันก็คาดหมายว่า เดียวมรรคญาณมันจะรวมตัว เดียวมรรคสามัคคี..มันก็หลอก กิเลสมันหลอกไปเรื่อยๆ

กิเลสมันหลอกเห็นใหม่ ขณะทำดี มันก็เอาความดีหลอกเรา ทำสมาธิมันก็เอาสมาธิหลอกเรา โลกุตตรธรรมเกิดขึ้นมา มันก็เอาโลกุตตรธรรมหลอกเรา กิเลสมันอ้างเล่ห์ทั้งดีและชั่ว ชั่วมันก็เอามากระที่บเหยียบย่ำเรา ดีมันก็ให้เราหลงทิศหลงทางไป นี่มันจะอยู่กับเราเห็นใหม่ ดีกับชั่ว เวลาวิปัสสนาไปมันจะข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว ชั่วก็ไม่เอา ดีก็ไม่ติด แล้วมันเป็นอย่างไร ดีก็ไม่เอา ชั่วก็ไม่เอา มันเป็นอุเบกขา.. อุเบกขาก็ไม่ใช่! อุเบกขาก็เป็นอุเบกขา

แต่นี้มันมีปัญหาของมัน มันหมุนเวียนของมันไป มันหมุนของมัน มันชำระของมันไป ชำแล้วชำเล่า ชำแล้วชำเล่า ปัญญาของมันจะเกิดแล้วมันมีการต่อสู้เห็นใหม่ การต่อสู้กับใคร การต่อสู้กับกิเลสอย่างละเอียดในหัวใจ ถึงที่สุดมันปล่อย แล้วชำแล้ว ถ้าปล่อยมันก็ได้พัก เวลาทุกข์มันเจียนอยู่เจียนไป เวลาสุขขึ้นมาะ เฮ้อ.. มีความสุข แล้วความสุขอย่างนี้ มันเป็นการเสริมกำลังใจ ว่าเราก็มีคุณภาพ จิตเราก็มีคุณภาพ เราก็เป็นมนุษย์คนหนึ่ง เราก็เป็นศากยบุตรพุทธชินโนรส เราจะตามทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สร้างสมบุญญาธิการมา แล้วผ่านพ้นไปแล้ว แล้ววางธรรมและวินัยนี้ แล้วเราเกิดมาได้พบธรรมวินัยนี้ แล้วเราพยายามสร้างขึ้นมาให้เป็นของเรา ให้เป็นประสบการณ์ของเรา ให้เป็นกรรมะส่วนบุคคล ธรรมะของหัวใจเรา ไม่ใช่กรรมะส่วนกลาง ไม่ใช่กรรมะธรรมชาติ ไม่ใช่กรรมะเป็นสาธารณะ ธรรมะเป็นของเรา สมาธิก็เป็นสมาธิเรา ปัญญา ก็ปัญญาเรา

นี่ไง ไม่อุปโลกน์เอา มันมีข้อเท็จจริง มันมีความจริงขึ้นมา จะมีมรรคผลนิพพานขึ้นมา มันต้องมีเหตุขึ้นมา มันต้องมีความเป็นไปของมันขึ้นมา ถ้ามันมีความเป็นไปของมันนะ มันหมุนของมันถึงที่สุดนะ ถึงที่สุดแล้วเป้าหมายของมัน หรือที่สุดของกระบวนการของมัน โลกนี้ราบหมด กายกับจิตแยกออกจากธรรมชาติเลย กายกับจิตนี้แยกหมดเลย นี่เห็นใหม่ ถอนอุปาทานจากหัวใจเลย กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง

ชัดเจน! ชัดเจนตามความเป็นจริงเลย พอความชัดเจนอย่างนั้น จิตว่าง.. ว่าง.. ความว่างนี้สภิกษาคามีผลมารองรับจิตนี้ไว้ พอรองรับจิต มันไม่เสื่อมจากนี้ไปหรอก ตั้งแต่โศดาบัน สภิกษาคา มันไม่เสื่อมไปหรอก แต่กิเลสอย่างละเอียดมันกลั้วนะ กลั้วมรรคญาณ กลั้วความจริงจัง กลั้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จะเข้าไปทำลาย มันหลบ มันซ่อน มันไม่ให้เราเห็นมันหรอก ถ้าไม่เห็นมันนะ เราก็อ้างๆ มีความสุขมาก

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ “ว่างๆ อย่างนี้ มันเศษเนื้อติดฟัน มันมีรสติดฟัน มันกล่อมๆ แกล้มๆ อยู่ที่ปลายลิ้นทั้งนั้นนะ มันไม่ได้กินอาหารเต็มคำเลย” นี่ความสุขอย่างนี้ ถ้าจากปุณฺณสูงส่งเหนือฟ้าที่เราจะจับต้องได้ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ ท่านเทศน์มาจากจิตที่มันเหนือโลกแล้ว ถ้าจิตที่มันเหนือโลกแล้ว มันย่นลงความเห็น ตรงนี้มันเป็นสิ่งที่คิดเห็นใหม่

ถ้าขึ้นไปแล้วมันจะเจอกามราคะ สิ่งที่กามราคะ นี่เศษเนื้อติดฟัน แล้วสุขที่มันมีมากกว่านี้ละ สุขที่มันเป็นความจริงมากกว่านี้ละ ถ้าคุณภาพของจิตเรามีคุณภาพมากพอ เราทำสิ่งนั้นได้เห็นใหม่ ถ้าคุณภาพของเรามากพอ มันจะเป็นมหาสติ มหาปัญญา ถ้าจิตมันออก คุณภาพของจิตมันจะเข้มแข็งมากขึ้น พอเข้มแข็งมากขึ้น มันก็ออกใช้ปัญญาของมันขึ้นมาเห็นใหม่ พอออกใช้ปัญญา มันจับของมันได้ มันไม่มีอะไรแตกต่างจากกาย เวทนา จิต ธรรมเลย

“กาย” กายในกาย กายอย่างละเอียด กายนอก กายใน กายในกาย กายอย่างละเอียดถ้ามันจับได้ขึ้นมา พิจารณาของมันด้วยใช้ปัญญา ด้วยมหาสติ มหาปัญญา มหาสติ มหาปัญญา เพราะมันรวดเร็วมาก คูสิ เวลาความคิดที่ว่า เดี่ยวจิตสงบ เดี่ยวพุ่งชาน มันเป็นความคิดปุณฺณหยาบๆ มากเลย แต่พอมันละเอียดขึ้นไป มันตัดตอนขึ้นไปเห็นใหม่ เหมือนกับสายบังคับบัญชาที่มันยาว เราตัดให้มันสั้นเข้า สั้นเข้า

นี่ความคิดมันสั้นเข้า การกระทำมันก็ง่ายขึ้นเพราะมันตอนเดียว นี่ไง พอมันตอนเดียวจิตมันก็เร็วขึ้น เร็วขึ้น แล้วเร็วขึ้นมันก็ตัดสิ่งที่ซบซ่อนมันไว้แล้ว สิ่งที่มันเร็วขึ้นแล้วจับสิ่งที่มันอยู่กับจิตได้ เนี่ยมันเป็นกามฉันทะ มันเป็นข้อเท็จจริงของมัน กามโหชะ

กามราคะ มันอยู่ของมันอย่างนี้ ถ้ากามราคะ กามโอฆะ ถ้าเราไม่จับต้อง เราไม่เปิดหน้า มัน เราไม่เข้าไปเผชิญหน้ากับมัน

เราจะไม่เห็น! เป็นไปไม่ได้เลยว่ากิเลสมันจะเอาออกมาพาดเจียงให้เราฆ่า ไม่มีหรอก! นักโทษประหารมันยังไม่อยากตายเลย เขาตั้งประหารแล้วมันยังฎีกา มันยังขอเวลายันอีกล่ะ แล้วกิเลสมันอยู่กับเรา แล้วบอกว่ามันจะมานอนให้เราฆ่ามัน มันเป็นไปไม่ได้หรอก! ถ้าเป็นไปไม่ได้ แล้วครูบาอาจารย์จะออกใช้วิธีอย่างไร ให้เราออกหามัน ให้เราจับต้องมันได้

ถ้าออกหามัน จับต้องมันได้เห็นไหม พอจับต้องมันได้ มันแสดงตัวของมันทันทีทันทีเพราะอะไร เพราะมันเป็นมหาสติ มหาสติมันจับได้ มหาสติมันยับยั้งได้ แล้วมหาสติ มหาปัญญา แล้วปัญญามันเกิดอย่างไร สติจับแล้วปัญญามันจะใคร่ครวญอย่างไร ใคร่ครวญเข้าไป แล้วมันใคร่ครวญอย่างนี้เห็นไหม คุณสิ มันเป็นมหาสติ มหาปัญญา มันเป็นมรรคอันละเอียด มันเป็นมรรคใหญ่

“มหา” มหาปัญญา ปัญญาใหญ่ ปัญญามาก ปัญญาลึกซึ้ง ปัญญาที่เกิดจากคุณภาพของธาตุที่มันมีคุณภาพ มันจะต่อสู้กับกามราคะอย่างไร การต่อสู้กับกามราคะ มันแยกแยะอย่างไร กาย เวทนา จิต ธรรมอย่างหยาบๆ มันเป็นสักกายทิฎฐิ กาย เวทนา จิต ธรรม อย่างกลางมันเห็นสิ่งที่มันอุปาทานที่มันยึดมันถือมัน กาย เวทนา จิต ธรรม ที่จิตมันข้องมันเกี่ยวอย่างนี้ มันข้องเกี่ยวอย่างไร

เพราะมันมีกามฉันทะในตัวของมันเอง มันถึงกามราคะ กามราคะทางโลกมันก็เป็นกามราคะของโลกๆ กามฉันทะมันก็มีความเศร้าหมองส่องใสในหัวใจของมัน พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า พิจารณาแล้วพิจารณาเล่าเห็นใหม่ พิจารณาซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ ซ้ำ มันยังมีความคล่องตัว มันยังมีความละเอียด ถ้ามันมีคำตอบไม่มีสิ่งใดๆ วางใจไม่ได้! แล้วกิเลสมันพลิกแพลงด้วย มันหลอกลวงด้วย มันหาเหตุหาผลของมันเพื่อจะให้มันรอดตัวของมันไปนะ ถ้ามันรอดตัวของมันไป เราก็คาแค่นั้นใจ

นี่ไง ครูบาอาจารย์ที่ท่านเหนือโลก ท่านบอกว่า “สิ่งที่ต่อสู้กันมา สิ่งของมันปล่อยแล้ว มันถึงเป็นธรรมะต่างๆ ใจ” ธรรมะอย่างสูงขึ้นมามันต้องต่อสู้ ต้องมีการกระทำ มีการกระทำเห็นใหม่ มันไม่ใช่อุปโลกน์เอา คิดเอา นึกเอา เป็นไปไม่ได้หรอก! มันมีการ

กระทำของมัน มันมีปัญญาของมันขึ้นมา พอทำชำมันละเอียดขึ้นมา มันปล่อยขนาดไหน มันขาด ทำชำมันตทั้งคปทาน มันตรวจสอบทดสอบชำแล้วชำเล่า ด้วยสติด้วยปัญญานะ ด้วยมหาสติ ด้วยมหาปัญญา ไม่ใช่ตรวจสอบด้วยสัญญา!

ถ้าตรวจสอบด้วยสัญญา คือกิเลสใช้ สัญญาคือข้อมูลเดิม ไม่มีทางใช้ฆ่ากิเลสได้เลย ตรวจสอบด้วยปัญญา แล้วถ้าเป็นสัญญาจะรู้เลย เพราะเป็นสัญญานะ มันเป็นการจำ พอจำขึ้นมา สิ่งที่เราเคยทำแล้ว อาหารกินทุกวัน ให้สูดยอดอาหารเลย กินอย่างนั้นทุกวันๆ ไม่มีทางหรือกว่าอาหารมันจะอร่อย

นี่ก็เหมือนกัน พอสัญญาครั้งแรกมันเป็นปัญญา พอปัญญามันอยากได้อย่างนั้น อีก มันก็เป็นสัญญาแล้ว เห็นไหมมันถึงไม่เป็นปัจจุบัน ถ้าเป็นปัจจุบันพอปัญญามันเกิดขึ้นมา พยายามกระทำของมันบ่อยครั้ง มันจะละเอียดลึกซึ้งๆ แล้วมันหลอกลวง คนที่ไม่เคยโดนกิเลสหลอกนะ จะไม่รู้หรือกว่ากิเลสมันหลอกเราหัวทกกันขวิดขนาดไหน เราก็บอกว่าเราอยากฆ่ากิเลส กิเลสเป็นที่น่ารังเกียจ กิเลสเป็นสิ่งที่เราไม่ต้องการ

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไป เพราะกิเลสมันเป็นเรา เพราะเราเกิดมากับมัน กิเลสคือความจริงใจ ความตั้งใจ ความจงใจที่เราได้เกิดได้ตายมานี้แหละ สิ่งที่เราเกิดมา มันซับซ้อนมาที่ใจ คือกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันก็เกิดมากับเรา เราชอบสิ่งใด เราปรารถนาสิ่งใด เราอยากได้สิ่งใด นั่นกิเลสทั้งนั้น แล้วกิเลสเราตอบสนองมันมาตั้งแต่เด็ก คำบรรพ์ขนาดไหน แล้วเวลามันอยู่กับเราขึ้นมา แล้วเราจะไปทำลายมัน มันจะทำลายมันอย่างไร

แล้วมันก็อยู่มากับเราตลอดอยู่แล้ว แล้วเวลาต่อสู้อ เวลาเกิดสติเกิดปัญญาขึ้นมา มันก็เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ที่บอกว่า “ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มารื้อค้นธรรมอย่างนี้ นี่ธรรมะที่มันเป็นสาธารณะ มันก็เป็นธรรมะ ธรรมวินัยที่อุปโลกน์สิ่งที่มี ธรรมวินัยของพระพุทธเจ้านี้มี เพราะมันมีเราถึงมาปฏิบัติได้ แต่ถ้าเป็นความจริงของเรามันไม่มี พอมันไม่มีขึ้นมา เราพยายามสร้างขึ้นมา ธรรมมันเกิดขึ้นมาเพราะความตั้งใจ ความจริงใจของเรา ในการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา

พอประพาศปฏิบัติขึ้นมา เวลามันปล่อยวางเห็นใหม่ มันปล่อยวางมาจากอะไร มันปล่อยวางมาจากคุณธรรม ธรรม ลัทธิธรรมที่เราสร้างขึ้นมาจากคุณภาพ ด้วยแร่ธาตุ ด้วยสังขารของใจ ใจมันวิปัสสนา มันก็ปล่อย ปล่อยมันก็ละเอียดเข้า ละเอียดเข้า เดี่ยว มันก็หลอกบ้าง ถูกบ้าง คีบ้าง มันต้องมีการทดสอบ คุณ ใจเวลาการแข่งขันกีฬาเห็นใหม่ กีฬาที่มีคุณภาพ กีฬาที่นักกีฬามีคุณภาพสูง เขาจะแข่งขันทุกวินาทีเลย มันต้องมีผลตอบสนองของเขา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาวิปัสสนาของเราด้วยปัญญาของเรา ด้วยประสบการณ์ของใจ มันตอบสนอง มันปล่อยวางขนาดไหน ละเอียด ละเอียดแล้วซ้ำเข้าไป ซ้ำเข้าไป มันคนละเหตุการณ์ละนะ เหตุการณ์จะปล่อยข้างล่างก็เป็นอย่างหนึ่ง เหตุการณ์ปล่อยอย่างนี้ ปล่อยไปปล่อยมา มันบอกว่า “สิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม..” ละเอียดลึกซึ้งมาก แล้วบางทีมันปล่อยแล้วเราเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นไป

พอเราตามมันไปนะ แล้วเรายู่กับมันว่าสิ่งนี้คือผล เดี่ยวมันจะแสดงตัวนะ มันรู้ของมันได้ รู้ของมัน แล้วเราจะต้องมีสติปัญญาตรวจสอบ ตรวจสอบ พอถึงที่สุดนะ ถ้ามันเป็นมรรคญาณ มันเป็นมรรคสามัคคีรวมตัว มันเข้ามารวมตัวถึงที่จิตแล้วระเบิดกันที่จิต บี้ม! เวลาวิปัสสนาเห็นใหม่ ว่าเป็นอนุสสุกะเนี่ย มันจะระเบิดทิ้ง เอาอะไรไประเบิดทิ้ง

ไม่มีหรอก ใจพูดอย่างนั้นมันพูดแบบวิทยาศาสตร์ไง ระเบิดภูเขา ระเบิดต่างๆ แล้วระเบิดมันก็จบไป

เราคิดระเบิดใจจะเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่หรอก ไม่ใช่ คนไม่รู้ไม่เห็นพูดผิดหมด แต่ถ้ามันเห็นขึ้นมา มันไปครึ้นกันใจอย่างไร มันทำลายตัวมันเองอย่างไร ถ้ามันทำลายตัวมันเองแล้วเห็นใหม่ นี้อานาคา ๕ ชั้น มันมีเศษส่วน แล้วเศษส่วนการชำระเป็นอย่างไร ถ้าเศษส่วนเป็นอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ที่ติด ติดเพราะเหตุนี้

มรรค ๔ ผล ๔ พอมันระเบิด มันทำลายแล้วเห็นใหม่ มรรคญาณมันละเอียดเข้ามาถึงที่ใจแล้วรวมกันที่ใจแล้วครึ้นลงจากใจแล้ว แต่เราว่าเป็นอนาคามรรค แล้วพอมันเก็บเศษส่วน เราคิดว่าเป็นอรหัตตมรรคใจ เวลาเก็บเศษส่วน เพราะเศษส่วนอนาคา ๕ ชั้น ต้องทำลายให้สะอาดเข้าไปถึงที่สุด เหมือนเราระเบิดสิ่งใดๆ แล้ว มันมีเศษวัสดุที่มันตกอยู่ เราต้องปรับพื้นที่เก็บให้สิ่งนั้นให้ความสกปรกให้หมดไป

พอหมดไปเห็นใหม่ หมดเข้าไปถึงที่สุดเลย แล้วเก็บเกลี้ยงหมดแล้ว สะอาดหมดแล้ว “จบแล้ว.. โอ้.. จบแล้ว” จบแล้วแล้วใครเป็นคนเก็บมันล่ะ ใครเป็นคนไปเก็บสิ่งที่ให้มันสะอาดอยู่เห็นใหม่ สิ่งที่สะอาดใครเป็นคนไปเก็บมัน ใครเก็บแล้วมันจบมันหยุดได้อย่างไร นี่ไง มันจะย้อนกลับมาตรงนี้แทบไม่ได้เลย แต่ได้! ได้เพราะอะไร เพราะอรหัตตมรรคเห็นใหม่ มันจับถึงตัวของมันเอง

นี่ไง สิ่งที่ว่านิพพานไม่ใช่อุปโลกน์เอา นิพพานมันมีการกระทำของมัน ตัวจิต ตัวสิ่งที่ทำลายเข้ามาหมด แล้วมันจะจับตัวมันเองอย่างไร แล้วมันจะทำลายตัวมันเองอย่างไร มันจะต้องจับตัวมันเอง แล้วทำลายตัวมันเอง พอทำลายตัวมันเอง

นี่ที่ว่า “จิตมันมีนิพพานอยู่แล้ว”

แล้วทำลายจิตก็เท่ากับทำลายนิพพานทิ้ง

ถ้าทำลายนิพพานทิ้ง เราทูนนิพพานทิ้งเลย เราไม่เอานิพพานเลย แล้วนิพพานมันอยู่ไหน แล้วเราอยากนิพพาน นิพพานก็ไม่มี เพราะอะไร เพราะเป็นเรา เรายึด

แต่ถ้ามันถึงตัวจิตเห็นใหม่ แล้วเข้ามาถึงตัวจิต แล้วจิตจับจิตอย่างไร ของที่มีวัตถุประสงค์ตรงข้ามที่มีเครื่องมือไปจับต้องสิ่งใด มันจะมีสิ่งที่กระทบจับต้องสิ่งใด แล้วจิตมีสิ่งใดที่เป็นเครื่องมือไปจับตัวมันได้ ไม่มีวัตถุประสงค์จะไปจับตัวมันได้เลย แล้วมันจะจับอย่างไร

นี่ไง มันถึงมหัศจรรย์เรื่องอรหัตตมรรคไง ถ้าอรหัตตมรรคเห็นใหม่ จิตนี้ส่องใส จิตส่องใส อุปกิเลส ๑๖ มันส่องใส แล้วส่องใสอะไรมันส่องใส แล้วมันว่าง อะไรมันว่าง นี่มันเป็นกิเลสอย่างละเอียดเห็นใหม่ ถ้ามันกลับมาถึงที่สุดของมัน ตัวมันเองจะจับตัวมันเองได้

จะจับได้อย่างไร! ไม่มี! นิพพานอุปโลกน์เอาไม่มี รู้ไม่ได้ ไม่มีทางรู้ได้ ไม่มีความจริงเกิดขึ้นมา แต่ถ้ามันจับของมันได้ มันย้อนกลับมาจับของมันได้ มันมีการกระทำที่จับได้ แล้วทำได้ นี่พุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาแล้ว ครูบาอาจารย์เราทำมาแล้ว ถ้ามันทำจริงของมันได้ มันจับตัวของมันเองได้ พอจับตัวมันเองเห็นใหม่ มันเข้าไปทำลายตัวมันเอง ทำลายตัวมันเอง ทำลายตัวมันเอง

ถ้าไม่ได้ทำลายตัวมันเอง แล้วบอกว่า “ทำลายตัวมันเองนี่ไม่มี นิพพานไม่มี ทุกอย่างทำลายแล้วจะเหลืออะไรล่ะ”

มันต้องทำลายจนหมด ถ้าไม่ทำลายแล้วหลงตาบอก “กองจี้ควาย” จิตฟ้องใส่.. ใส่.. พอเราทำลาย ใส้ใสๆ นี่กองจี้ควาย พอพ้นจากกองจี้ควายไปแล้ว นั่นนะสังขารมธรรมอันนี้เป็นความจริงเห็นใหม่ นิพพานอุปโลกน์เอาไม่มี

แต่นิพพานถ้าทำขึ้นมาในพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมาขนาดนี้ สร้างบุญญาธิการขึ้นมาเพื่อจะตรัสรู้ธรรม แล้วมาชาติสุดท้าย เกิดที่สวนลุมเห็นใหม่ “เราเกิดชาตินี้เป็นสุดท้าย” เราพูดบ่อยเพราะอะไร เพราะมันสะเทือนใจ

นี่เกิดขึ้นมาเห็นใหม่ เกิดขึ้นมายังเดินได้ ๗ ก้าว เปล่งวาจาเลยว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ทั้งๆ ที่ยังไม่ได้เป็นอะไรเลย นี่ด้วยบุญญาธิการเห็นใหม่ แล้วเวลาเติบโตขึ้นมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะมีครอบครัว พระเจ้าสุทโธทนะหาให้ สุดท้ายแล้วออกบวช ถึงที่สุดมาประพฤติปฏิบัติ ถึงว่าชาติสุดท้ายมันอยู่ตรงนี้ไง สอุปาทิเสสนิพพาน เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเห็นใหม่ ร่างกายเศษส่วนยังมีอยู่ แต่จิตนั้นเป็นนิพพาน นิพพานมีหนึ่งเดียว

ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจิตนี้นิพพานแล้ว เวลาท่านสละขันธนิพพาน เวลาถึงที่สุดนั้นไม่เกี่ยวกันเลย เพราะมันสิ้นสุดตั้งแต่นั้นแล้ว มันสิ้นสุดตั้งแต่ท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว จบแล้ว นี่ความจริงอย่างนี้ มันเป็นความจริง แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ เราเป็นเจ้าของศาสนา เราประพฤติปฏิบัติเพื่อเรานะ เพื่อประโยชน์กับเรา

มันต้องมีกรกระทำ มีความวิริยะ อุตสาหะ เพื่อประโยชน์กับตัวเราเอง เราจะปฏิบัติได้มากได้น้อยขนาดไหน ก็เอาความจริงของเราสู้กับความจริง อย่าให้กิเลสจอมปลอมมาหลอกลวงเรา แล้วทำให้เราคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไป เอวัง